

ACADEMIA DE MUZICĂ
“GHEORGHE DIMA” – CLUJ
D.I.D.

ECATERINA BANCIU

ISTORIA MUZICII

MODUL DE STUDIU IV

**PENTRU STUDII UNIVERSITARE
PRIN ÎNVĂȚĂMÂNT LA DISTANȚĂ**

CUPRINS

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE NR. 1 – ROMANTISMUL MUZICAL – PREZENTARE GENERALĂ	7
Lecția nr. 1	8
ROMANTISMUL MUZICAL	8
Idealurile estetice ale romantismului.....	8
Genuri și forme.....	9
Elementele de limbaj.....	9
Programatismul romantic	9
Periodizare.....	10
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE NR. 2 – COMPOZITORI ROMANTICI	13
Lecția nr. 2	14
Compozitorii romantici și reprezentanții școlilor naționale	14
FRANZ SCHUBERT	15
FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY	16
FRÉDÉRIC CHOPIN.....	18
Lecția nr. 3	21
ROBERT SCHUMANN	21
HECTOR BERLIOZ	24
FRANZ LISZT	25
NICCOLO PAGANINI.....	26
Lecția nr. 4	29
JOHANNES BRAHMS	29
PIOTR ILICI CEAIKOVSKI.....	32
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE NR. 3 – OPERA ROMANTICĂ.....	36
Lecția nr. 5	37
OPERA ROMANTICĂ	37
Opera franceză.....	37
Opera italiană	38
GIOACCHINO ROSSINI	38
GAETANO DONIZETTI	38
VINCENZO BELLINI.....	38
Lecția nr. 6	39
GIUSEPPE VERDI.....	39
Opera germană	39
CARL MARIA VON WEBER	39
RICHARD WAGNER	39
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE NR. 4 – ȘCOLILE NAȚIONALE. POSTROMANTISMUL	42
Lecția nr. 7	43
ȘCOLILE NAȚIONALE.....	43
Școala rusă.....	43
MIHAIL IVANOVICI GLINKA	43
ALEXANDER SERGHEIEVICI DARGOMÂJSKI	44
MILI BALAKIREV	44
ALEXANDER BORODIN	45
Lecția nr. 8	46
CESAR CUI.....	46

MODEST MUSORGSKI	47
NIKOLAI RIMSKI-KORSAKOV	48
Lecția nr. 9	50
Școala cehă	50
BEDŘIC SMETANA	50
ANTONIN DVOŘAK	51
Lecția nr. 10	54
Școala nordică	54
EDVARD HAGERUP GRIEG	54
JEAN SIBELIUS	55
Lecția nr. 11	57
Școala spaniolă	57
ISAAC ALBENIZ	57
ENRIQUE GRANADOS	58
MANUEL DE FALLA	59
Lecția nr. 12	60
Școala franceză	60
CÉSAR FRANCK	60
EDOUARD LALO	62
CAMILLE SAINT-SAËNS	62
EMMANUEL CHABRIER	64
GABRIEL FAURÉ	64
ERNEST CHAUSSON	66
Lecția nr. 13	67
POSTROMANTISMUL	67
ANTON BRUCKNER	67
GUSTAV MAHLER	68
RICHARD STRAUSS	69
HUGO WOLF	71
Lecția nr. 14	72
Recapitulare	72
BIBLIOGRAFIE	76

INTRODUCERE

Cursul de istoria muzicii a fost structurate pe unități de învățare, însoțite de obiective formulate în termeni de competențe și finalizate cu teste de autoevaluare. Unitățile de învățare sunt defalcate pe lecții, pentru a facilita parcurgerea conținuturilor. În același scop este realizată structurarea acestora, foarte schematic, fără a sărăci informația necesară cunoașterii și înțelegerii fenomenelor istoric-muzicale. Informația de bază, astfel prezentată, trebuie completată cu parcurgerea bibliografiei indicate.

FORME DE EVALUARE

Formele de evaluare sunt:

- teste de evaluare (portofoliu);
- verificare (sesiunea de iarnă - sf. sem. I)
- examen (sesiunea de vară - sf. sem. al II-lea).

Testele de evaluare

Fiecare test de evaluare este obligatoriu și va fi parte a notei finale.

Neprezentarea sau nepromovarea testelor de evaluare (cu nota minimă 5) are drept consecință amânarea verificării/examenului semestrial.

Verificarea ca cuprinde:

- prezentarea individuală a testelor de evaluare
- recunoaștere auditivă a exemplelor de pe CD-ul anexat

Examenul va cuprinde:

- prezentarea individuală a testelor de evaluare
- probă scrisă de evaluare a cunoștințelor
- recunoaștere auditivă a exemplelor de pe CD-ul anexat

UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	Lecții	Obiective
I. ROMANTISMUL MUZICAL - PREZENTARE GENERALĂ	1	<ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea evoluției fenomenului artistic muzical; formarea gândirii istorice - delimitarea stilistică a perioadei - cunoașterea caracteristicilor stilistice principale - corelarea muzicii cu literatura perioadei
II. COMPOZITORII ROMANTICI	2-4	<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea contextului social-istoric, a elementelor biografice relevante și a creației de referință - corelarea diacronică a datelor asimilate - recunoașterea auditivă a creației - relevarea evoluției genurilor muzicale - identificarea particularităților stilistice ale compozitorilor
III. OPERA ROMANTICĂ	5-6	<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea creației de gen - recunoașterea auditivă a unor lucrări de referință
IV. ȘCOLILE NAȚIONALE	7-12	<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea contextului social-istoric, a elementelor biografice relevante și a creației de referință
V. POSTROMANTISMUL	13	<ul style="list-style-type: none"> - corelarea diacronică a datelor asimilate - recunoașterea auditivă a creației - relevarea evoluției genurilor muzicale - identificarea particularităților stilistice ale compozitorilor
VI. RECAPITULARE	14	<ul style="list-style-type: none"> - crearea unei viziuni de ansamblu asupra perioadei stilistice studiate

Unitatea de învățare nr. 1 – Romantismul muzical – prezentare generală

Cuprins

Obiectivele unității de învățare.....	7
Lecția 1	8
Rezumatul unității de învățare.....	11
Răspunsuri și comentarii la testele de autoevaluare	12
Lucrare de verificare nr. 1	12
Bibliografie minimală	12

Obiectivele unității de învățare

- În urma parcurgerii unității de învățare nr. 1 veți dobândi următoarele competențe:
- înțelegerea evoluției fenomenului artistic muzical; formarea gândirii istorice
 - delimitarea stilistică a perioadei
 - cunoașterea caracteristicilor stilistice principale
 - corelarea muzicii cu literatura perioadei

Lecția nr. 1

ROMANTISMUL MUZICAL

Romantismul este un termen care desemnează, asemenea clasicismului, o noțiune estetică și o epocă istorică în evoluția muzicii, artelor, literaturii¹.

- ca noțiune estetică, romantismul derivă din curentul omonim apărut în literatură, prefigurat de V. Hugo în prefața dramei *Cromwell*;
- ca epocă istorică, se încadrează între 1827-1901²
- în literatură, romantismul înseamnă răsturnarea formelor clasice, renunțarea la regula celor trei unități, dar și muzicalizarea, plasticizarea textului. - în muzică, romantismul preia tiparul formelor definite ale clasicismului desemnează poetizare, literaturizarea conținutului muzical;
- romantismul introduce trăirea umană, tensiunea sentimentelor contradictorii;
- predispoziția pentru liric, fantastic, melancolic, pasional;
- este caracterizat de o mare libertate de expresie;

Idealurile estetice ale romantismului

Promotorul ideologiei romantice a fost curentul literar german *Sturm und Drang*³.

Susținut de marii poeți germani Goethe, Schiller și Heine, curentul promova originalitatea, titanismul, genialitatea creatoare, reîntoarcerea la natură, exprimarea afectivității și caracterul robust, viguros al artei.

Literatura germană și engleză renunță la temele antice și iluministe: „Azi prevalează muzele germane”.⁴

- Literatura engleză l-a redescoperit pe Shakespeare: teme „gotice” sau macabre vor fi preferate de romancierii și poeții: W. Scott, Dickens, Shelley, Byron;
- a existat un romantism revoluționar, progresist, promovat de ideile lui Voltaire și Rousseau, dar și un romantism conservator al geniului neînțeles: Stendhal, Balzac, Vigny, Musset, Lamartine, Dumas, Hugo;
- mișcările revoluționare vor deștepta sentimentul național și în țările din estul Europei: Tolstoi, Pușkin, Lermontov (Rusia), Mickiewicz (Polonia), Petőfi (Ungaria), Eminescu (Țările Române);
- coordonatele estetice: fantastic, grotesc, exotic, rapsodic, demonic – sublim, liric – elevat sau pitoresc;
- pictorii romantici Vernet, Delacroix, Géricault, Ingres, Goya, Turner, Constable, surprind printr-o varietate tematică, de la puritate la zugrăvirea destinului tragic uman, până la un „masacru al picturii”, sau o nouă tratare a naturii;

¹ „Romantismul nu există cu precizie nici în alegerea subiectelor, nici în exactitatea veridică, ci în maniera de a simți ... Pentru mine, romantismul este expresia cea mai recentă, cea mai actuală a frumosului ... Cine spune romantism spune artă modernă – adică spiritualitate, culoare, aspirație către infinit exprimate prin mijloacele pe care le posedă artele” declara Baudelaire în 1846.

² 1827 - anul morții lui Beethoven, 1901 - anul morții lui Verdi.

³ *Furtună și avânt* (1776), titlul dramei lui Klinger.

⁴ C. Dorat, 1768

Genuri și forme

Opera de artă suferă o transformare în cadrul formei și a ordinii interioare, fie comprimarea, fie hipertrofierea ei. În muzică romantismul creează noi genuri și forme, iar pe cele existente le amplifică la exces sau le minimizează, materialul sonor urmărind dramaturgia sentimentelor, a subiectului literar, *programul* lucrării

Apar genuri noi:

- liedul romantic creat de Schubert, miniatura instrumentală nocturna, balada, studiul (Schubert, Chopin, Schumann), poemul simfonic (Liszt), drama muzicală – opera lui Wagner alături de cele tradiționale, sonata, simfonia, concertul, uvertura, opera

Elementele de limbaj

- melodia și armonia cunosc o evoluție de la diatonic la cromatic, modulații la tonalități îndepărtate, enarmonice
- redescoperirea polifoniei barocului
- valențe accentuate ale dinamicii și agogicii
- amplificarea orchestrală, prin numărul mare de instrumente și introducerea unor instrumente noi
- muzica devine în ierarhia artelor cea mai înaltă formă de expresie a valorii umane

Programatismul romantic

Romantismul aduce primatul sentimentelor, în confruntarea cu rațiunea. Dramaturgia formei se va concentra mai mult spre cuvânt și imagine vizuală, marcând începutul epocii de glorie a muzicii cu program, specifică genului instrumental și simfonic. Literaturizarea artei muzicale ia forme diferite și naște genuri care urmăresc cu insistență o linie dramaturgică, un subiect.

Gen predilect al compozitorilor romantici (Schubert, Schumann, Brahms), liedul, reprezintă modalitatea ideală de transpunere muzicală a conținutului poetic. După modelul liedului își fac apariția miniaturile instrumentale (Schubert, Schumann, Mendelssohn-Bartholdy) și simfonia programatică (Berlioz), respectiv poemul simfonic⁵ (Liszt, R. Strauss), toate acestea primind un titlu și purtând un mesaj poetic. Apogeul este atins în creația lui Richard Wagner, care propune și înfăptuiește un sincretism al artelor în drama muzicală. Romantismul este caracterizat prin ruperea echilibrului formelor clasice, în favoarea fanteziei poetice.

Caracteristicile generale ale acestui curent sunt intensitatea emoțională a muzicii, libertatea formei muzicale, îmbinarea, deseori, a muzicii cu literatura, instabilitatea tonală, partitura fiind caracterizată printr-o modulație continuă, simboliza neliniștile autorului.

Sursa de inspirație:

- fapte de viață
- evenimente istorice
- subiect literar
- idee filozofică

⁵ Lucrare simfonică de cele mai multe ori monopartită, de structură liberă, cu caracter liric, narativ sau dramatic, conține uneori teme-portret ale unui personaj sau stări sufletești. Pretextul literar poate fi declarat (printr-un program scris de autorul însuși), indicat de titlu sau sugerat. Cf. *Dicționar de termeni muzicali*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1984.

Periodizare

- I. Începuturile romantismului** (1800-1830) sunt marcate de personalitatea lui E.T.A. Hoffmann care realizează exegeza lucrărilor beethoveniene la începutul secolului XIX și pune bazele terminologiei romantice. Poezia fantastică a lui E.T.A. Hoffmann, *Undine* (1816), va fi sursă de inspirație în muzica lui C.M. von Weber (1786-1826) în opera *Freischütz*.
Prima perioadă a romantismului începe după moartea lui Ludwig van Beethoven și îi are ca reprezentanți de seamă pe Giacomo Rossini (1792-1868), Gaetano Donizetti (1797-1848), Vincenzo Bellini (1801-1835) – în operă, iar în genul instrumental, pe Franz Schubert (1797-1828), Robert Schumann (1810-1856), Hector Berlioz (1809-1869) și Frédéric Chopin (1810-1849).
Este epoca liedurilor lui Schubert, a muzicii instrumentale după 1822 (Beethoven⁶) și a operelor lui Rossini.
- II. Afirmarea romantismului** (1830-1850)
Revoluția din iulie 1830 de la Paris, va marca mutarea centrului muzical de la Viena la Paris
- în literatură: V. Hugo, Al. Dumas
- în muzică:
- Berlioz creează *Simfonia fantastică* (1830)
- Paganini devine demonul viorii
- Liszt exacerbează virtuozitatea eroică a pianului
- Chopin inventează farmecul sonorității diafane sau revoluționare
- Schumann compune o muzică poetică
- Mendelssohn-Bartholdy evocă feericul și pitorescul prin romantismul său clasic
- Wagner, Meyerbeer, Verdi reprezintă o culminație a operei, creația lirică devine epopee sau dramă istorică
- III. Romantismul târziu:** 1850-1890, marcat de revoluția de la 1848
- dispariția prematură a compozitorilor: Mendelssohn-Bartholdy (1847), Chopin (1849), Schumann (1856)
- apar poemele simfonice de Liszt
- este epoca dramei muzicale a lui Wagner și capodoperele lui Verdi
- noua generație simfonică: C. Franck, Bruckner, Brahms

După anul 1848 asistăm la emanciparea școlilor naționale:

Școala rusă - Mihail Ivanovici Glinka (1804-1857), Alexandr Borodin (1833-1887), Modest Mussorgski (1839-1881) și Nikolai Rimski-Korsakov (1844-1908)

Școala cehă - Bedric Smetana (1824-1884) și Antonin Dvořak (1841-1904)

Școala nordică - Edvard Grieg (1843-1907), Jan Sibelius (1865-1957)

Școala spaniolă - Isaac Albéniz (1860 - 1909), Enrique Granados (1867-1916) și Manuel de Falla (1876-1946)

Academiștii francezi: César Franck (1822-1890), Edouard Lalo (1823-1892), Camille Saint-Saëns (1835-1921) Emmanuel Chabrier (1841-1894) Gabriel Fauré (1845-1924), Ernest Chausson (1855-1899)

⁶ Ludwig van Beethoven este considerat ultimul mare clasic și primul mare romantic. Aceasta se datorează faptului ca deși compozițiile sale din perioada de maturitate muzicală au o alcătuire tipic clasică, ideile și modalitățile de exprimare oferă primele aluzii către epoca nouă, care tocmai începea, și ale cărei concepții au dominat cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Finalul epocii (1890-1914) este marcat veriștii Puccini, Mascagni și Leoncavallo, post-romanticii Mahler, Bruckner, R. Strauss și noile curente - impresionismul la Debussy, Ravel și perioada atonală la Schönberg.

Cunoașterea romantismului muzical presupune studierea creației fiecărui compozitor în parte, fiecare fiind o individualitate bine-definită și remarcându-se prin gen și stil specific:

- F. Schubert este poetul muzical al liedului, gen prin excelență romantic;
- R. Schumann reprezintă muzical romantismul, dar și prin activitate de critic muzical;
 - creația sa muzicală este de natură poetică;
 - stil capricios, tehnică strălucitoare, surprinde prin contraste;
- Fr. Chopin aduce nou specificul polonez, o agogică inedită și o melodică ornamentată măiestrit cu un pronunțat caracter improvizatoric;
- H. Berlioz: îl continuă pe Beethoven în amplificarea formelor, introducerea programatismului în ciclul simfonic, dimensiuni și sonorități monumentale, orchestre duble, coruri, soliști, fanfare;
- F. Liszt: dramatismul eroic al poemelor sale simfonice, programatismul creației pianistice, caracterizată de o scriitură tehnică transcendentală;
- Rossini, Verdi vor realiza apogeul bel-canto-ului, iar Wagner creează spectacolul total, opera – sinteză a tuturor artelor, melodia infinită;
- J. Brahms creează în forme clasice, dimensiuni romantice;
- C. Franck dezvoltă principiul ciclic și o expresivitate misterioasă;

Test de auto-evaluare nr. 1

1. Definiți Romantismul.
2. Numiți curentul literar promotor al Romantismului german.
3. Enumerați trei caracteristici ale limbajului romantic.
4. Care sunt genurile specific romantice?
5. Ce este programatismul?
6. Periodizați Romantismul muzical.

Rezumat

Capitolul definește Romantismul ca noțiune estetică și epocă istorică;
Raportarea la curentul *Sturm und Drang*;
Genuri și forme tipice;
Elemente de limbaj;
Programatism;
Periodizare;
Compozitorii romantici.

Răspunsuri și comentarii la întrebările din testele de evaluare

Unitatea de învățare nr. I

ROMANTISMUL MUZICAL - PREZENTARE GENERALĂ

Test de auto-evaluare nr. 1

1. Romantismul este un termen care desemnează, asemenea clasicismului, o noțiune estetică și o epocă istorică în evoluția muzicii, artelor, literaturii. Ca epocă istorică, se încadrează între 1827-1901. În muzică, romantismul preia tiparul formelor definite ale clasicismului și desemnează poetizare, literaturizarea conținutului muzical.
2. Promotorul ideologiei romantice a fost curentul literar german *Sturm und Drang*.
3. Melodia și armonia cunosc o evoluție de la diatonic la cromatic, modulații la tonalități îndepărtate, enarmonice, redescoperirea polifoniei barocului, amplificarea orchestrală, prin numărul mare de instrumente și introducerea unor instrumente noi.
4. Genurile specific romantice sunt: liedul, miniaturile instrumentale (Schubert, Schumann, Mendelssohn-Bartholdy), simfonia programatică (Berlioz), respectiv poemul simfonic (Liszt, R. Strauss), toate primesc un titlu și poartă un mesaj poetic.
5. Romantismul aduce primatul sentimentelor, în confruntarea cu rațiunea. Dramaturgia formei sa va concentra mai mult spre cuvânt și imagine vizuală, marcând începutul epocii de glorie a muzicii cu program.
6. Etapele Romantismului muzical: I. Începuturile romantismului (1800-1830), II. Afirmarea romantismului (1830-1850) și Romantismul târziu: 1850-1890.

Lucrare de verificare nr. 1

1. Realizați un referat cu tema *Romantismul în literatură, artele plastice și muzică*.

Punctaj: 9 puncte pentru realizarea corectă și completă a referatului, 1 punct din oficiu.

Lucrarea va fi expediată prin email tutorei disciplinei.

Bibliografie minimală

- ***

Bălan, George *O istorie a muzicii europene*, Ed. Albatros, 1975
Ecaterina, Banciu *Arhetipuri estetice ale relației ethos-affectus în istoria muzicii*, Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006
Herman, Vasile *Originile și dezvoltarea formelor muzicale*, Editura Muzicală, București, 1982
Stefănescu, Ioana *O istorie a muzicii universale*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995

Unitatea de învățare nr. 2 – Compozitori romantici

Cuprins

Obiectivele unității de învățare.....	13
Lecția 2.....	14
Lecția 3.....	21
Lecția 4.....	29
Rezumatul unității de învățare.....	33
Răspunsuri și comentarii la testele de autoevaluare.....	34
Lucrare de verificare nr. 2.....	35
Bibliografie minimală.....	35

Obiectivele unității de învățare

În urma parcurgerii unității de învățare nr. 2 veți dobândi următoarele competențe:

- cunoașterea contextului social-istoric, a elementelor biografice relevante și a creației de referință
- corelarea diacronică a datelor asimilate
- recunoașterea auditivă a creației
- relevarea evoluției genurilor muzicale
- identificarea particularităților stilistice ale compozitorilor

Lecția nr. 2

Compozitorii romantici și reprezentanții școlilor naționale

Albéniz Isaac (1860 - 1909)
Berlioz, Hector (1803-1869)
Bizet, Georges (1838-1875)
Borodin, Alexander (1833-1887)
Brahms, Johannes (1833-1897)
Bruckner, Anton (1824-1896)
Ceaikovski, Piotr Ilici (1840-1893)
Chabrier, Emmanuel (1841-1894)
Chausson, Ernest (1855-1899)
Chopin, Frédéric (1810-1849)
Donizetti, Gaetano (1797-1848)
Dvorak, Antonin (1841-1904)
Fallá, Manuel de (1876-1946)
Fauré, Gabriel (1845-1924)
Franck, César (1822-1890)
Glinka, Mihail Ivanovici (1804-1857)
Gounod, Charles (1818-1893)
Granados, Enrique (1867-1916)
Grieg, Edvard (1843-1907)
Indy, Vincent d' (1851-1931)
Lalo, Edouard (1823-1892)
Leoncavallo, Ruggero (1857-1919)
Liszt, Franz (1811-1886)
Mahler, Gustav (1860-1911)
Mascagni, Pietro (1863-1945)
Massenet, Jules (1842-1912)
Mendelssohn, Felix (1809-1847)
Mussorgski, Modest (1839-1881)
Offenbach, Jacques (1819-1880)
Paganini, Niccolò (1782-1840)
Puccini, Giacomo (1858-1924)
Reger, Max (1873-1916)
Rimsky-Korsakov, Nikolai (1844-1908)
Rossini, Gioacchino (1792-1868)
Saint-Saëns, Camille (1835-1921)
Schubert, Franz (1797-1828)
Schumann, Robert (1810-1856)
Sibelius, Jean (1865-1957)
Smetana, Bedřich (1824-1884)
Strauss, Johann Jr. (1825-1899)
Strauss, Richard (1864-1949)
Verdi, Giuseppe (1813-1901)
Vieuxtemps, Henri (1820-1881)
Wagner, Richard + (1813-1883)
Weber, Carl Maria von (1786-1826)

Wolf, Hugo (1860-1903)

FRANZ SCHUBERT

n. la Viena, 31 ianuarie 1797

m. la Viena, 19 noiembrie 1828 (la 31 de ani)

Tatăl său a fost director de școală și un muzician amator pasionat. Franz a învățat să cânte la vioară de la tatăl său, iar de la fratele mai mare pianul. În 1808 a fost acceptat în corul de copii al capelei. A devenit profesor și compunea în timpul liber. Succesul liedurilor sale îl vor determina să întrerupă activitatea didactică și să se dedice compoziției. În 1818 intră în serviciul contelui Esterhazy și părăsește Viena. Se va întoarce curând în orașul iubit și în cercul său de prieteni. Boala îi va curma mult prea devreme viața, la doar 32 de ani.

Crearea simfonică

Schubert a schițat 13 simfonii, dar a terminat doar 7. Primele simfonii continuă tradiția clasic-vieneză:

1813 (16) – Simfonia I în Re major preia tiparul celui de-al doilea ciclu al simfoniilor londoneze de Haydn cu introducere lentă. Elementul mozartian e relevat de partea lentă.

Începutul simfoniei evocă *Eroica* beethoveniană;

1815 (18) – Simfonia II în Mib major și Simfonia III în Re;

1816 (19) – Simfonia IV în do minor – *Tragica*, este o replică a Simfoniei a V-a de Beethoven, *Destinul*, intenție anunțată și de tonalitate; Simfonia V în Sib major intonează sonorități camerale⁷, amintind prin exuberanța ei de Mozart;

1818 (21) – Simfonia VI în Do major, *Mica simfonie în Do*, ultima care face trimitere la Mozart;

1821 (24) – Simfonia VII în Mi major – există doar sub forma unei reducții de pian;

1822 (25) – Simfonia VIII în si minor – *Unvolendete*, are două părți – concepută inițial în 4 mișcări (există o reducere de pian a părții a III-a și o schiță a părții a IV-a) catalogată și a VII-a (*Larousse de la Musique*, vol.II) – a fost interpretată în p.a. la Viena, în 1865. Schubert a considerat-o terminată, dăruind la un an de la compunere (20 sept. 1823) manuscrisul bipartit *Asociației muzicienilor din Graz*.

1828 – S. IX în Do - *Marea Simfonie* (31) – notată și ca a VII-a sau a X-a, dimensiuni monumentale, „lungimi divine” (Schumann). Tema este enunțată de corn – în genul *passacagliei* baroce (W. Berger). Descoperită în 1838 la Viena de Schumann, la Ferdinand Schubert, fratele compozitorului, simfonia va fi interpretată de orchestra *Gewandhaus* din Leipzig, dirijată în prima audiție de F. Mendelssohn – Bartholdy la 23 martie 1839.

Două simfonii neterminate între a șasea și a șaptea au fost descoperite prin anii 1890.

Alte lucrări: uvertura *Rosamunda*, *Konzertstücke* pentru vioară și orchestră.

Crearea de lieduri

1814 (17) – *Gretchen am Spinnade*⁸

1815 (18) – *Der Erlkönig*⁹

1817 (20) – *An die Musik* și *Tod und das Mädchen*¹⁰

1819 (22) – Cvintetul cu pian *Forellen*¹¹

1823 (20 – 26) – *Die Schöne Müllerin*¹² - ciclu de lieduri -¹³

⁷ Renunță la clarinete, trompete și timpane.

⁸ Margareta la tors.

⁹ Regele ielelor.

¹⁰ Moartea și fata.

¹¹ Păstrăvul.

1827 (30) – *Die Winterreise*¹⁴ - ciclul de lieduri - 24 – ultimul - *Flaşnetarul*
Postum – 1829 - *Schwannengesang*¹⁵ - ciclul de lieduri (14) – publicate de editorul vienez Tobias Haslinger

Creația pianistică

15 sonate terminate, 7 neterminate, 12 ländler, 6 *Momente muzicale* (titlu dat de editor), *Valsuri sentimentale*, *Foi de album*, 8 *Impromptus* (op. 90 și 142, 1827), *Fantezia Wanderer*, *Marșuri*, *Ecossaises*, piese pentru patru mâini.

Creația camerală

Prima lucrare: un cvintet-ouvertură la 14 ani (1811), urmată de 15 cvartete de coarde (cvartetul în re minor după liedul *Tod und das Mädchen*¹⁶), trio-uri cu pian, cvintet cu pian *Forellen*.

Alte lucrări: *Adagio și Rondo Concertant* pentru cvartet cu pian, octet pentru suflători, *Rondo Brilliant* pentru vioară și pian, *Fantezie* pentru vioară și pian, sonata pentru violoncel și pian *Arpeggione*

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY

n. la Hamburg, la 3 februarie 1809

m. la Leipzig, la 4 noiembrie 1847 (la 38 de ani)

A fost fiul unui bancher evreu, creștinat ulterior. Mama sa l-a inițiat în muzică, urmând să studieze cu profesori de valoare. Fratele său și cele două surori au fost la rândul lor muzicieni consacrați. Și-a început cariera de pianist la Berlin în 1818, la vârsta de nouă ani, iar din 1824 a studiat și vioara. La Paris în 1825 a câștigat un larg cerc de prieteni poeți și muzicieni, iar cu Octetul și uvertura *Visul unei nopți de vară* se lansează ca un valoros compozitor. Își va completa studiile cu cunoștințe în domeniul filozofiei și a geografiei.

În 1829 întreprinde o primă vizită în Anglia, vizitează Scoția, Hebridele și îl întâlnește pe romancierul Sir Walter Scott. Va continua călătoria în Austria, Elveția, Italia, Germania și Franța înainte de a reveni în Anglia (1832). Urmează perioada când va conduce Festivalul Rinului Inferior, ocazie cu care va reînvia lucrări uitate, iar din 1835 este numit director muzical la Gewandhaus din Leipzig. Continuă o activitate epuizantă concertistică și dirijorală, revine în 1837 și 1840 în Anglia. Este deosebit de apreciat de Regina Victoria, iar el îi dedică *Simfonia Scoțiană*. Neobosit, în 1841 ajunge capelmaistru la Berlin și fondează în 1843 împreună cu R. Schumann Conservatorul din Leipzig. Cu sănătatea șubrezită de multiplele angajamente, apucă să dirijeze Elijah la Birmingham, după care epuizat, va continua să lucreze la Leipzig și moare în urma unor crize repetate.

Creația

Lucrări simfonice: 5 Simfonii

1824 (15) Simfonia nr. 1 în do minor

1830 (21) Simfonia nr. 5, *Reforma*

¹² Frumoasa morăriță.

¹³ Wilhelm Müller, poetul celor 20 de lieduri compuse de Schubert, a murit în 1727. Cu puțin timp înainte de a muri, îi scria unui prieten: „poate odată va veni un suflet pereche care va auzi muzica din cuvintele mele și tălmăcite, mi le va înapoia.” Curios, poetul nu a știut că un asemenea „suflet pereche” compusese deja aceste melodii, care ulterior i-au transmis cuvintele sale în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Cf. Maurice J. E. Brown, *Schubert Songs*, în *Schubert kalauz*, Zeneműkiadó Budapest, 1981, p. 219.

¹⁴ Călătorie de iarnă.

¹⁵ Cântecul de lebedă.

¹⁶ Moartea și fata.

- 1833 (24) Simfonia nr. 4, *Italiana*
1840 (31) *Lobgesang* cantată simfonică (Hymn of Praise), Simfonia nr. 2
1842 (33) Simfonia nr. 3, *Scoțiana*

Uverturi

- 1825 (16) *Trumpet Overture*
1826 (17) *A Midsummer Night's Dream*
1830 (21) *Hebridele*, uvertură-concert
1832 (23) *Meerstille*¹⁷ (Calm Sea and Prosperous Voyage), uvertură-concert
1833 (24) *Die schone Melusine*,
1839 (30) *Ruy Blas*,
1843 (34) *Athalie*, muzică de scenă

Concerte instrumentale

- 1829 (2(1) Variațiuni concertante, pentru cello și pian, în Re major
1831 (22) Piano Concerto nr.1 în sol minor
1832 (23) *Capriccio Brillant*, în si minor, pentru pian și orchestră
1834 (25) *Rondo Brillant* în Mib pentru pian și orchestră
1837 (28) Piano Concerto nr. 2 în re minor
1844 (35) Violin Concerto în mi minor
1838 (29) Serenadă și Allegro Gioioso în sib minor pentru piano and orchestra

Lucrări vocal -simfonice

- 1836 (27) *St Paul*, oratoriu
1846 (37) *Elijah*, oratoriu
Lauda Sion, cantată

Opere

- 1825 (16) *Căsătoria lui Camacho*, operă comică
1829 (2(1) *Die Heimkehr aus der Fremde*, operetă
1847 (38) *Lorely*, (neterminată)

Lucrări camerale

- 1846 (37) Cvartet de coarde nr. 6 în fa minor
1822 (13) Cvartet cu pian nr. 1 în do minor, op. 1
1823 (14) Cvartet cu pian nr. 2 în fa minor
Sonata pentru vioară în fa minor
1824 (15) Cvartet cu pian nr. 3 în si minor
1825 (16) Octet de coarde în Mib major
1827 (18) Cvartet de coarde nr. 2 în la minor
Fuga în Mib major pentru cvartet de coarde
1829 (2(1) Cvartetul nr. 1 în Mib major
1837 (28) Cvartetele nr. 3-5 în Re, mi, Mib (1837-8)
1838 (29) Sonata pentru violoncel nr. 1 în Sib major
1838 (29) Trio cu pian nr. 1 în re minor
1842 (33) Sonata pentru violoncel în Re major (1842-3)
1843 (34) Andante în Mi major pentru cvartet de coarde
Scherzo în la minor pentru cvartet de coarde
Capriccio în mi minor pentru cvartet de coarde
1845 (36) Trio cu pian nr. 2 în do minor
Cvintet de coarde în Sib major
Cântece fără cuvinte pentru violoncel și pian

¹⁷ Mare liniștită și călătorie norocoasă.

Creația pianistică

- 1825 (16) *Capriccio* în fa# minor pentru pian
7 Piese pentru pian
- 1829 (2(1) 3 *Fantezii* pentru pian
- 1832 (23) 6 *Preludii și fugi* (1832-7)
- 1833 (24) *Fantezie* în fa# minor
3 *Capriccios* (1833-4)
- 1834 (25) *Cântece fără cuvinte* I
Sextet cu pian în Re major
3 *Studii* pentru pian (1834-6)
- 1835 (26) *Cântece fără cuvinte* II
Capriccio în Mi major
Gondellied în La major
- 1839 (30) *Cântece fără cuvinte* III
- 1841 (32) *Cântece fără cuvinte* IV și VII
Allegro Brillant, în La major
Variations în Sib major
Variations în Mib major
Variations serieuses
- 1842 (33) *Cântece fără cuvinte* VIII (1842-5)
*Kinderstücke*¹⁸
- 1843 (34) *Cântece fără cuvinte* V și VI

Creația pentru orgă

- 1837 (28) 3 *Preludii și Fugi* pentru orgă
- 1844 (35) 6 *Sonate* pentru orgă (1844-5)

Sonate

- 1821 (12) *Sonata* pentru pian nr.2 în sol minor
- 1827 (18) *Sonata* pentru pian nr.3 în Sib major

Creația de lieduri

- 1829 (21) 12 *Lieduri*
- 1834 (25) 2 *Romanțe* pe versuri de Byron
6 *Lieduri* (1834-7)
- 1835 (26) 2 *Cântece sacre*
2 *Lieduri* după Eichendorff
- 1837 (28) 6 *Lieduri* (1837-42)
- 1839 (30) 6 *Lieduri*
- 1841 (32) 6 *Lieduri* (1841-5)

FRÉDÉRIC CHOPIN

n. la Zelazowa Wola, Polonia, la 1 martie 1810
m. la Paris, la 17 octombrie 1849 (la 39 de ani)

Tatăl său a fost un profesor de origine franceză. Chopin a studiat pianul de la șase ani cu mama sa și apoi cu profesorul ceh Adalbert Zwiny până la 13 ani, înainte de studiile sale liceale, iar de la 16 ani urmează cursurile Conservatorului nou înființat din Varșovia. Studiază cu deosebit interes muzica poloneză. În 1829 călătorește la Viena, dar o dragoste nefericită și conflictele politice îl vor determina să plece în 1831 la Paris. La început s-a confruntat cu

¹⁸ Piese pentru copii.

probleme financiare, dar întâlnirea cu familia Rothschild, activitatea concertistică și pedagogică în marile saloane ale Parisului îl vor reabilita. Vizita în Polonia din 1835 se va solda cu o nouă poveste de dragoste nefericită, părinții iubitei sale obstrucționând căsătoria fiicei lor, motivul, boala de plămâni a tânărului compozitor. Reîntoarcerea la Paris va marca începutul relației cu scriitoarea George Sand. Sănătatea sa va suferi o dată cu sejurul petrecut împreună cu familia scriitoarei în Insula Majorca, unde boala sa de plămâni s-a agravat din cauza timpului ploios. Revine grav bolnav la Marseille. Restabilit, din 1839 concertează și predă lecții de pian la Paris. Din cauza copiilor scriitoarei, relația cu George Sand se sfârșește în 1847. În anul următor Chopin pleacă în Scoția la invitația unei eleve îndrăgostită de el, dar nu poate compune și se întoarce în același an (1848) la Paris. Moare la mai puțin de un an.

Creația lui Chopin este destinată aproape în exclusivitate pianului, unde se consideră că a instaurat un stil inedit: o melodică de origine populară, bogat ornamentată, cu caracter de virtuozitate, impregnată de sonorități în ritmul popular caracteristic al mazurcilor și polonezelor, supusă unei armonizări cromatice și instabilității tonale.

Balade (4)

1835 (25) *Balada*, op. 23 în sol minor

1836-9 (26-9) *Balada*, op. 38 în Fa major

1840-1 (30-1) *Balada*, op. 47 în Lab major

1842 (32) *Balada*, op. 52 în fa minor

Concerte

1829 (19) *Concertul pentru pian nr. 2* în fa minor

1830 (20) *Concertul pentru pian nr. 1* în mi minor

1828 (18) *Krakowiak*, rondo-concert pentru pian și orchestră

Fantezia pe o arie poloneză, în La major, pentru pian și orchestră

1832 (22) *Allegro de Concert* în La major (terminat în 1841)

Fantezie

1840-1 (30-1) *Fantezia* în fa minor

Impromptu (4)

1834 (24) *Fantaisie Impromptu* în do# minor

1837 (27) *Impromptu*, op. 29

1839 (29) *Impromptu*, op. 36

1842 (32) *Impromptu*, op. 51

Mazurci (57- 11 fără număr de op.)

1830-1 (20-1) 4 *Mazurkas* op. 6

5 *Mazurkas* op.7

1832-33 (22-3) 4 *Mazurkas* op. 17

1834-35 (24-5) 4 *Mazurkas* op. 24

1836-37 (26-27) 4 *Mazurkas* op. 30

1837-38 (27-8) 4 *Mazurkas* op. 33

1838-39 (28-9) 4 *Mazurkas* op. 41

1841 (31) 3 *Mazurkas* op. 50

1843 (33) 3 *Mazurkas* op. 56

1845 (34) 3 *Mazurkas* op.59

1835-49-46 (nr.1,3,2,4) 4 *Mazurkas* op. 67

1829-27-49 (nr.1,3,2,4) 4 *Mazurkas* op. 68

Fără nr. de opus

1824 *Mazurka*

1825 *Mazurka* în Sol

1826 *Mazurka* în Sib

1829 *Mazurka* în Sol
 1829-1832 *Mazurka* în Re
 1830 *Mazurka* în Sol
 1832 *Mazurka* în Sib
 1833 *Mazurka* în Do
 1834 *Mazurka* în Lab
 1840 *Mazurka* în la
 1841 *Mazurka* în la
Nocturne (20)
 1830-1 (20-1) *Nocturne* nr. 1-3, op. 9
 1830-3 (20-3) *Nocturne* nr. 4-6, op. 15
 1835 (25) *Nocturne* nr. 7-8
 1836-7 (26-7) *Nocturne* nr. 9-10
 1837 (27) *Nocturnă* în do minor (op. postum)
 1838-9 (28-9) *Nocturne* nr. 11-12
 1841 (31) *Nocturnă* nr. 1 op. 14
 1843 (33) *Nocturnă* nr. 1 op. 16
 1846 (36) *Nocturne* nr. 17-18
Poloneze (12 și 7 fără op.)
 1817 (7) *Poloneza* nr. 13 în sol minor și nr. 14 în Sib major
 1821 (11) *Poloneza* nr. 15 în La major
 1822 (12) *Poloneza* nr. 16 în sol minor
 1825 (15) *Poloneza* nr. 8, op. 71/1
 1826 (16) *Poloneza* nr. 11 în sib minor
 1828 (18) *Poloneza* nr. 9 și 10, op. 71
 1829 (19) *Introducere* și *Poloneză* în Do major pentru violoncel și pian
 Poloneza nr.12 în Solb major
 1831-4 (21-4) *Andante Spianato, și Grand Polonaise Brillant*, în Mib
 1834-5 (24-5) *Poloneze* nr.1-2
 1838-9 (28-9) *Poloneze* nr. 3-4
 1841 (31) *Poloneza* nr. 5
 1842 (32) *Poloneza* nr. 6
 1845-6 (35-6) *Poloneza* nr. 7
Preludii (24 în toate tonalitățile)
 1834 (24) *Preludiu* nr. 26 în Lab major
 1836-9 (26-9) *Preludiu* nr. 124
 1841 (31) *Preludiu* nr. 25
Rondo
 1825 *Rondeau* op.1 *Rondo a la Mazur*
 1828 (18) *Rondeau* în Do major pentru două pianе
Scherzo (4)
 1832 (22) *Scherzo* nr. 1
 1837 (27) *Scherzo* nr. 2
 1839 (29) *Scherzo* nr. 3
 1842 (32) *Scherzo* nr. 6
Sonate (4)
 1828 (18) *Sonata pentru pian* nr. 1 în do minor
 1839 (29) *Sonata pentru pian* nr. 2 în si minor
 1844 (34) *Sonata pentru pian* nr. 3 în sib minor
 1845-6 (35-6) *Sonata pentru violoncel* în sol minor, op. 65

Studii (24 și 3 fără număr de op.)

1828-33 (18-23) 12 *Grandes Etudes* op.10 (nr. 5 *Pe clape negre* , nr. 12 *Revoluționar*)

1834-6 (24-6) *Etudes* nr. 13-24 op. 25

1839 (29) *Etudes* nr. 25-7 în fa: Lab: Reb

Valsuri (13 și 4 fără număr de op.)

1829 (19) nr. 10, op. 69/2

nr. 13, op. 70/3

1831 (21) nr. 1 în Mib major op. 18, nr. 1-3 op. 34

1835 (25) nr. 2, nr. 9, nr. 11

1838 (28) nr. 4

1840 (30) nr. 5 op. 42

1841 (31) nr. 12

1846-7 (36-7) nr. 18, op. 64/3

Variațiuni

1825 *Variațiuni pe o temă de Mozart* „La ci darem la mano”¹⁹ op. 2 pentru pian și orchestră

1829 (19) *Variațiuni pe o temă de Paganini* în La major

1833 (23) *Introducere și Variațiuni pe o temă de Herold*, în Sib major

Alte piese

1826 (16) 3 *Ecossaises*

1833 (23) *Bolero* în Do major

1843 (33) *Berceuse* în Reb major (revizuit în 1844), op. 57

1845-6 (35-6) *Barcarolle* în fa# minor, op. 60

Lecția nr. 3

ROBERT SCHUMANN

n. la Zwickau, la 6 iunie 1810

m. la Endenich, la 29 iulie 1856 (la 46 de ani)

Tatăl său fiind librar și publicist, Robert Schumann a avut parte de o serioasă educație literară. Deși nu erau muzicieni în familie, tânărul Schumann a fost îndrumat să studieze pianul și curând a dat dovadă de un talent ieșit din comun. După moartea tatălui său (avea 16 ani), mama a fost cea care l-a îndrumat să urmeze studii juridice la Universitatea din Leipzig. Pasiunea pentru muzică îl va conduce la renumitul profesor de pian Wieck, care îi va asigura și găzduire. Progresele sale pianistice vor fi întrerupte în 1832 de pareza mâinii drepte; folosise un mecanism numit *chiroplast*, pentru îmbunătățirea mobilității degetelor. Se va dedica de la această dată compoziției și criticii muzicale. În 1840 se va căsători cu Clara, o pianistă de excepție fiica profesorului său Wieck, în ciuda obstacolelor pe care acesta din urmă le-a ridicat în relația celor doi. Clara îl va încuraja și sprijini întreaga viață pe Schumann în creație, ea însăși având aptitudini componistice. Întemeiază împreună cu Mendelssohn-Bartholdy noul Conservator din Leipzig, dar din motive de sănătate va demisiona și se vor muta la Dresda. Problemele psihice îl vor determina să renunțe și la postul de director muzical la Düsseldorf (1853). Starea sa mentală se agravează pe zi ce trece și în anul următor disperat încearcă să se sinucidă aruncându-se în Rin. Este salvat, dar cere să fie internat într-un sanatoriu, unde va mai trăi doar doi ani. Doar Brahms l-a vizitat în acea perioadă, cel despre

¹⁹ Din Mozart, opera *Don Giovanni*

care scrisese cu ani în urmă în paginile *Neue Schreitschrift für Musik*²⁰ o cronică elogioasă, recunoscându-i talentul și pe care l-a primit în familia sa.

Creația pianistică

- 1829-31 (19-21) *Papillons*, 12 piese pentru pian
1830 (20) *Temă și variațiuni* pe numele *Abegg*,
1832 (22) 6 *Studii de concert* pe *Capricii* de Paganini, I
1833 (23) 6 *Studii de concert* pe *Capricii* de Paganini, II
1834-5 (24 5) *Carnaval* (Scenes mignonnes), 21 piese
1836 (26) *Phantasie* în C major
1837 (27) *Fantasiestücke*, I și II
 Studii simfonice, studii pentru pian
 Davidsbündler-Tänze, 18 piese pentru pian (revizuit în 1850)
1838 (28) *Kinderszenen*²¹, 13 piese pentru pian
 Kriesleriana, pentru pian (dedicată lui Chopin)
 Novelleten, 8 piese pentru pian
1839 (29) *Nachtstücke*
1853 (43) *Introduction și Allegro* pentru pian
1854 (44) *Albumblätter*, 20 piese pentru pian

Lucrări fără număr de opus

- 1830 *Abegg Variationen* (pian)
1832 *Papillons* (pian)
1832 *Studien nach Capriccios von Paganini* (pian)
1832 6 *Intermezzi*
1833 *Impromptus über ein Thema von Clara Wieck*
1837 *Davidsbündlertänze*
1832 *Toccata* în Do major (pian)
1831 *Allegro* în si minor
1834-5 *Carnaval*
1833 6 *Konzert-Studien über Capriccios von Paganini*
1837 *Fantasiestücke* (pian)
1834 *Symphonische Etüden*, a doua versiune 1852
1838 *Kinderszenen* (pian)
1838 *Kreisleriana*
1836 *Fantasie* în Do major
1839 *Arabeske* în Do major (pian)
1839 *Blumenstück* în Reb major (pian)
1839 *Humoreske* în Sib major
1838 8 *Novelleten*
1839 4 *Nachtstücke*
1839 *Faschingsschwank aus Wien*
1838-9 4 *Klavierstücke*
1848 *Album für die Jugend* (pian)
1845 4 *Fugen*
1848-9 *Waldszenen* (pian)

Pentru 2 pian

- 1843 *Andante & Variationen* în Si major (2 pian)

Sonate pentru pian

²⁰ Noua Revistă de Muzică.

²¹ Scene pentru tineret.

1833-5 *Klaviersonate* nr.1 în fa# minor
1835-8 *Klaviersonate* nr. 2 în sol minor
1835-6 *Klaviersonate* nr. 3 în fa, revizuită în 1853

Creația pentru orgă

1845 6 *Studien für das Pedalklavier*
1845 6 *Skizzen für das Pedalklavier*
1845 6 *Fugen über B-A-C-H für Orgel oder Pedalklavier*

Creația camerală

1842 (32) *Cvintet cu pian* în Mib major
 Cvartet cu pian în Mib major
 4 *Fantasiestücke* pentru piano trio, în la minor, Fa major, fa minor, la minor
 Andante și Variațiuni pentru 2 pianе, 2 violoncelе și corn
(1842-7) 3 *Cvartete de coarde*, în la: Fa: La
1847 (37) *Trio cu pian* nr. 1 în re minor și Re major
 Trio cu pian nr. 2 în Fa major
1849 (39) 3 *Fantasiestücke* pentru pian clarinet cu vioară sau violocel ad libitum, în la minor,
La major, La major
 Adagio și Allegro pentru pian și corn, în Lab major
1851 (41) *Trio cu pian* nr. 3 în sol minor și Sol major
 Sonata pentru vioară în la minor
1851 (41) *Sonata pentru vioară* în re minor
 4 *Marchenbilder* pentru pian și violă (sau vioară)
1853 (43) *Marchenerzahlungen*, 4 piese pentru pian, clarinet (sau vioară), și violă
 Fantasy, pentru vioară
1849 3 *Romanzen* pentru oboi și pian

Creația de lieduri

1840 (30) *Dichterliebe*²² ciclu de lieduri
 *Frauenliebe und -leben*²³, ciclu de lieduri
 *Liederkreis*²⁴, 9 lieduri (pe versuri de Heine)
(1842-7) *Liederkreise*, 12 lieduri (pe versuri de Eichendorff)
1840 *Liederzyklus Myrthen*
1840 *Lieder und Gesänge*, Vol. I (5 Lieder)
1840 *Romanzen und Balladen*, Vol. I (3 Lieder)
1840 *Romanzen und Balladen*, Vol. II (3 Lieder)
1842 *Lieder und Gesänge*, Vol. II (5 Lieder)
1840 *Romanzen und Balladen*, Vol. III (3 Lieder)
1840 6 *Lieder*
1840 4 *Duette für Sopran & Tenor*, mit Klavier
1840 12 *Gedichte* (Lieder)
1840 6 *Gedichte* (Lieder)
1840 *Gedichte* aus "Liebesfrühling" (12 Lieder, Nr. 2, 4, 11 sind von Clara Schumann)

Creația simfonică

1841 (31) *Simfonia* nr.1, *Primăvara*, în Sib major
 Simfonia nr. 4 in re minor (revizuit în 1851)
 Uvertură, Scherzo și Finale pentru orchestră (Finale revizuit în 1845)
1845 6 (35) *Simfonia* nr. 2 în Do major
1849 (39) *Manfred*, poem dramatic

²² Dragoste de poet

²³ Dragoste și viață de femeie

²⁴ Ciclu de lieduri

1850 (40) *Simfonia nr. 3 în Mib major, Renana*

Concerte

1841 (31) *Concertul pentru pian în la minor (1841-5)*

1850 (40) *Concertul pentru violoncel în la minor*

1853 (43) *Concertul pentru vioară*

1849 *Konzertstück (sau Introduktion & Allegro appassionato)* în Fa major pentru pian și orchestră

Creația vocal-simfonică

1843 (33) *Das Paradies und die Peri*, cantata

1849 (39) Motet, *Verzweifle nicht im Schmerzenstal* pentru cor dublu, orgă și orchestră (ad libitum)

1849 (39) *Requiem für Mignon* (pentru soliști, cor și orchestră)

1848 (38) *Adventlied* pentru solo soprană, cor și orchestră

1852 (42) *Messe* (cor și orchestră)

1852 (42) *Requiem* (cor și orchestră)

Opere

1847 (37) *Genoveva*, opera (1847-8)

HECTOR BERLIOZ

n. la La-Côte-St-André, aproape de Grenoble, la 11 decembrie 1803

m. la Paris, la 8 martie 1869 (la 65 de ani)

Tatăl său a fost medic. Deși a luat ore de pian, a preferat chitara și flautul, în care excela. În 1821 pleacă la Paris să studieze medicina, dar renunță pentru Conservatorul din Paris. După cinci încercări nereușite, câștigă Premiul Romei. În anul 1835 va suporta probleme financiare și devine critic muzical și va scrie critici timp de 20 de ani. Anul 1840 va însemna pentru Berlioz un lung turneu în care își va dirija propriile creații. În 1844 scrie un tratat de instrumentație și orchestrație. Muzica sa nu a fost înțeleasă de francezi. Ultimii ani și-i petrece chinuit de boală, într-o solitudine excentrică.

Creația

Uverturi

1827 (24) *Waverley*

Les francs-juges

1831 (28) *Le Corsaire* (revizuit în 1855)

King Lear

1844 (41) *Roman Carnival* (from material from Benvenuto Cellini)

Concerte instrumentale

1839 (36) *Reverie et Caprice*, pentru vioară și orchestră

Vocal simfonice

1827 (24) *La Mort d'Orphée*, cantata

1828 (25) *Herminie*, cantata

1829 (26) *Cleopatra*, cantata

Huit scenes de Faust, cantata

1830 (27) *Sardanapale*, cantata

1832 (29) *Le Cinq Mai*, cantata (1830-2)

1834 (31) *Sara la baigneuse*, pentru trei coruri și orchestra

Les nuits d'été, ciclu de cântece pentru soprană și orchestră
1837 (34) *Grande messe des morts*, recviem
1846 (43) *Damnation de Faust*, cantată dramatică (în care apare aranjamentul *Marșului lui Rakóczy* realizat de Berlioz)
1854 (51) *L'Enfance du Christ*, oratoriu

Simfonii

183n (27) *Symphonie fantastique* (revizuit 1831)
1834 (31) *Harold in Italy*, simfonia cu violă solo
1838 (35) *Romeo et Juliette*, simfonia dramatică pentru soliști și cor (1838-9)
1840 (37) *Symphonie funebre et triomphale*, pentru cor, orchestră de coarde și fanfară militară

Opere

1838 (35) *Benvenuto Cellini* (1834-8)
1856-9 (53-6) *Troienii* (Partea a II-a - 1863; Partea I în 1890)
1862 (59) *Béatrice et Benedict* (1860-2)

Lieduri

1829 (26) *Irlande*, 5cântece cu pian (1829-30)

Coruri

1848 (45) *La Mort d'Ophélie*, pentru două coruri de femei (voce și pian)

FRANZ LISZT

n. la Braiding, Ungaria, la 22 octombrie 1811

m. la Bayreuth, la 31 iulie în 1886 (la 74 de ani)

Primele lecții de pian le-a primit de la tatăl său aflat în serviciul prințului Esterhazy, unde s-au perindat muzicieni de seamă ca Haydn, Cherubini sau Hummel. A concertat pentru prima dată la vârsta de nouă ani. Aristocrația locală l-a sprijinit în studiile sale, iar din 1821 familia se va muta la Viena, unde tânărul Liszt studiază pianul cu C. Czerny și compoziția cu A. Salieri și îi întâlnește pe Beethoven și Schubert. După doi ani (1823) se mută la Paris, dar Cherubini îi va refuza admiterea al Conservator pentru că era străin. A concertat mult, turneele îndelungate afectându-i sănătatea. Și-a câștigat existența predând lecții de pian, dar o experiență amoroasă nefericită cu una dintre eleve îi va zdruncina crezul religios. Moarea tatălui său îl trezește din starea de letargie, iar întâlnirea cu Berlioz (1830), Paganini (1831) și Chopin (1832) îl determină să studieze frenetic devenind un pianist virtuoz. Contesa Marie d'Agoult îi va dăruia trei copii, Cosima devenind a doua soție a lui Wagner. Marea inundație din martie 1838 de la Pesta îi vor trezi lui Liszt sentimentele patriotice și va susține la Viena pe 7 aprilie un concert de binefacere pentru ajutorarea sinistraților. Va continua turneele de concerte până în 1847. Se stabilește în 1848 la Weimar, unde deținea funcția de director muzical încă din 1942. A fost perioada cea mai prolifică pentru creație și ca dirijor al operelor lui Wagner, Donizetti și Verdi. Rămâne la Weimar până în 1861 alături de prințesa Carolyne von Wittgenstein cu care speră să oficializeze relația la Roma dar papa revocă sancțiunea pentru divorțul ei. Liszt se retrage în solitudinea vieții monahale (1868) și creează lucrări religioase. Din 1869 susține cursuri de măiestrie la Weimar, iar din 1871 la Budapesta. Va continua să profeseze, să concerteze și să dirijeze până la sfârșitul vieții.

Creația

Lucrări concertante pentru pian

1830-9 (19-38) Concert pentru pian nr. 1 în Mib major
1831 (20) *Harmonies poétiques et religieuses*, ptu pian și orchestră
1839 (28) Concert pentru pian nr. 2 în la minor
c1840 (c29) *Malediction*, pentru pian și coarde
c1855 (c44) *Totentanz*, pentru pian și orchestră
c1860 (c49) *Fantezie pe melodii populare maghiare*, pentru pian și orchestră

Creația pianistică

1831-83 (20-72) *Années de pelerinage*, I
1843 (32) *Valse Impromptu*, în Lab major
1850 (39) *Consolations*
Liebestraume, noctume 1
1852 (41) *Hungarian Rhapsodies*, nr. 1-15
1863 (52) 2 *Studii de concert*
1866 (55) *Deux Legendes*
1880 (69) *Rapsodii ungare*, nr. 10-20
1881 (70) *Mephisto Waltz*

Creația camerală

c1840 (c29) *Malediction*, pentru pian și coarde

Creația simfonică

1849-50 (38-9) *Héroïade funebre*, pentru orchestră
1850 (39) *Prometheus*, poem simfonic
1854 (43) *Orpheus*, poem simfonic
Les préludes, poem simfonic
Hungaria, poem simfonic
1856 (45) *Tasso*, poem simfonic
Die Hunnenschlacht, poem simfonic
1857 (46)
Mazeppa, poem simfonic
Faust, simfonie (posibil 1856-7)
Dante, simphonie (posibil 1855-6)
1859 (48) *Hamlet*, poem simfonic
Die Ideale, pentru orchestră

Vocal-simfonice

1867 (56) *Legenda St. Elisabeta* (posibil 1857-62)
1879 (68) *Via Crucis*

NICCOLO PAGANINI

n. la Genova, la 17 octombrie 1782
m. la Nice, la 27 mai 1840 (la 57 de ani)

Fiul unui muncitor docher, Niccolo devine un virtuoz al viorii la 11 ani și este îndrumat de profesori celebri. Viața concertistică îi vor asigura o bunăstare uitând de sărăcia copilăriei. Însă patima jocului de noroc și a băuturii îi vor pune serios viața în pericol, fiind salvat și îngrijit de o nobilă prietenă. Continuă să concerteze până în 1824, dar suferă o nouă criză. După restabilirea sănătății, va întreprinde un turneu triumfant în Austria, Germania, Franța și

Westphalia, unde primește titlul nobiliar de baron. Vizitează de asemenea Britania. Spre sfârșitul anilor 30 problemele de sănătate i se vor acutiza, moare de o maladie a laringelui. Legenda pactului său cu diavolul nu îl vor lăsa să se odihnească în pace, trupul său fiind deshumat și mutat până în anii 1926.

Creația concertantă

- 1810 (28) *Polacca con Variazione*, pentru orchestră
- 1813 (31) *Le Streghe*, variațiuni pe o temă de Süßmeyer, pentru vioară și orchestră
- 1815 (33) Concert pentru vioară
- 1817 (35) Concert nr. 1
- 1826 (44) Concert nr. 2, Concert nr. 3
- 1830 (48) Concert nr. 4, Concert nr. 5
 - Moto Perpetuo*, pentru vioară și orchestră
- 1831 (49) *Potpourri*, pentru vioară și orchestră (partea de vioară pierdută)
 - Concertino pentru fagot, corn și orchestră
- 1834 (52) Sonata pentru violă și orchestră

Lucrări camerale

- 1795 (13) Variațiuni pe *La Carmagnole*
- 1807 (25) Sonata *Napoleone*
- 1816 (34) Sonata *Maria Luisa*
- 1819 (37) Introducere și Variațiuni pe *Non piu mesta*
 - Introducere și Variațiuni pe *Di tanti palpiti*
 - Introducere și Variațiuni pe *Dal tuo stellato soglio*
- 1825 (43) Sonata *Militaire*
- 1828 (46) *E Pur Amabile*, canzonetta pentru voce și pian
 - Maestoso - sonata sentimentale
 - Sonata și Variațiuni pe *Pria ch'io l'impegno*
- 1829 (47) Variațiuni pe *God Save the King*
 - Variațiuni pe *O mamma, mamma cara*
 - Sonata *Varsavia*
 - Sonata *Appassionata*
- 1830 (48) *Quel jours heureux*, pentru solo, cor și pian
- 1831 (49) Sonata amoroasă galantă
 - St Patrick's Day*, variațiuni pe un cântec irlandez
 - Sonatina e Polacchetta
- 1838 (56) Sonata *La Primavera*

Paganini a compus de asemenea lucrări camerale și solo pentru vioară și chitară.

Vocal-simfonice

- 1819 (37) *Inno all'armonia*, cantată (pierdută)
- 1828 (46) *La Tempesta*, pentru cor și orchestră
- 1828-30 (46-8) *Le Couvent du St Bernard*, pentru voci de bărbați și orchestră

Test de auto-evaluare nr. 2

1. Care sunt compozitorii romantici din prima jumătate a secolului XIX?
2. Ce este liedul? Dați trei exemple de cicluri de lieduri din creația lui Schubert și Schumann.
3. Definiți miniatura instrumentală. Dați zece exemple de miniaturi din creația lui Schubert, Schumann și Chopin.
4. Prezentați sonatele din creația compozitorilor amintiți.
5. Prezentați simfoniile din creația lui Schubert, Mendelssohn-Bartholdy și Schumann.
6. Dați trei exemple de poeme simfonice din creația lui Liszt.
7. Cine a compus simfonii programatice? Exemplificați!
8. Cine a compus lucrări concertante? Dați 5 exemple.

Lecția nr. 4

JOHANNES BRAHMS

n. la Hamburg, la 7 mai 1833

m. la Viena, la 3 aprilie 1897 (la 63 de ani)

A studiat pianul și compoziția în orașul natal. Tatăl său era cornist și contrabasist în orchestră. Cu ocazia unor turnee cu violoniștii Eduard Reményi și Joseph Joachim îi cunoaște pe Robert și Clara Schumann, a căror prietenie îi vor influența favorabil viața și cariera. Schumann îi va face o critică elogioasă în paginile revistei *Neue Schreitschrift für Musik*, lansându-l în lumea muzicală. Brahms devine prin urmare un cunoscut pianist și dirijează timp de patru ani orchestra de curte de la Detmold. Petrece doi ani în Elveția, dar la Viena va trăi până la sfârșitul vieții. Deși trăiește în plin romantism, creația sa va purta amprenta stilului clasic.

Creația pianistică

1851 (18) *Scherzo* în mib minor, op. 4

6 *Lieduri* pentru tenor sau sopran, op. 7 (1871-3)

1852 (19) *Sonata nr. 1* în Do major, op. 1 (1852-3)

Sonata nr. 2 în fa# minor, op. 2

1853 (20) *Sonata nr. 3* în fa minor, op. 7

1854 (21) *Variațiuni pe o temă de Schumann*, op. 9

4 *Balade*, în re minor, Re major, Si major, si minor, op. 10

1856 (23) *Variațiuni pe o temă originală*, op. 21/1

Variațiuni pe o temă ungară, , op. 21/2

1861 (28) *Variațiuni și Fugă pe o Temă Händel*, op. 24

1862-3 (29) *Studii* (*Variațiuni pe o temă de Paganini*)

Vol. I și II, op. 35

1869 (36) *Studii*, vol. III

1871-8 (38 45) 8 *Piese* în II volume: nr. 1, 2, 5 și 8 sunt *Capricii*; nr. 3, 4, 6 și 7 sunt *Intermezzi*, op. 76

1879 (46) 2 *Rapsodii*, nr. 1 în si minor: nr. 2 în sol minor, op. 79

Studii, vol. III-V

1892 (59) *Fantezie*, I-II, op. 116

3 *Intermezzi*, op. 117

6 *Piese* (*intermezzi, ballade, romanze*), op. 118

4 *Piese* (3 *intermezzi*, și o *rapsodie*), op. 119

Lieduri

1851 (18) 6 *Cântece pentru tenor sau soprană*, op. 7 (1871-3)

1852 (19) 6 *Cântece pentru tenor sau soprană*, op. 3 (1852-3)

6 *Cântece pentru tenor sau soprană*, op. 6 (1852-3)

1855-68 (22-35) op. 48 (7)

1856 (23) *Lass dich nur nichts dauern*, cântec religios, op. 30

1857-68 (24-35) op. 43 (4)

1878 (25) 8 *Cântece și romanțe*, op. 14

1858-9 (25-6) op. 19 (5)

1858-68 (25 35) op. 47 (5)

- 1859-61 (26-8) op. 42 (3)
 1859-63 (26-30) 12 *Cântece și romanțe*, op. 44
 1861-2 (28-9) 5 *Soldaten Lieder*, op. 41
 1861-8 (28-35) 15 Romanțe din *Magelone*, op. 33
 1864 (31) op. 46 (4)
 1864-8 (31-5) op. 49 (5)
 1869 (36) *Liebslieder Wahers* (versuri, Daumer), op. 52
 1871 (38) *Schicksalslied*²⁵, op. 54
 op. 57 (8) op. 58 (8)
 1871-3 (38-40) op. 59 (8)
 1873-4 (40-1) op. 63 (9)
 1874 (41) 4 *Duete pentru soprană și alto*, op. 61
 op. 62 (7)
 1875 (42) 15 *Neues Liebeslieder* pentru duet cu pian, op. 65
 1875 -7 (42-4) op. 70 (4)
 1876 -7 (43-4) op. 72 (5)
 1877 (44) op. 69 (9), op.71 (5)
 1877-8 (44-5) op.86 (6)
 1877-9 (44-6) op.85 (6)
 1878 -81 (45-48) 5 *Cântece și romanțe* pentru una sau două voci, op. 84
 1882 (49) *Gesang de Parzen*, op. 89
 1883-4 (50-1) 6 *Cântece și romanțe*, op. 93a
 1884 (51) *Tagelied* (Dank der Damen), op. 93b, op. 94 (5), op. 95 (7), op. 96 (4), op. 97 (6)
 1886 (53) op. 105 (5) op. 106 (5), op. 107 (5)
 1888 (55) op. 104 (5)
 1896 (63) 4 *Cântece serioase*, op. 121

Lucrări camerale

- 1853 (20) Trio cu pian nr. 1 în Sib major, op. 8 (1873-4)
 1855 75 (22-42) Cvartet cu pian nr. 3 în do minor, op.60
 1859-73 (26-40) Cvartet de coarde nr. 1 în do minor, op. 51
 Cvartet de coarde nr. 2 în la minor
 1860 (27) *Cântece* pentru cor de femei, doi corni și harpă, op.17
 Sextet de coarde nr.1 în Sib major, op. 18
 1861 (28) Cvartet cu pian nr. 1 în sol minor, op. 25
 Cvartet cu pian nr. 2 în La major, op. 26
 1861 (28) Cvartet cu pian nr. 1 în sol minor, op. 25
 Cvartet cu pian nr. 2 în La major, op. 26
 1862-5 (29-32) Sonata pentru violoncel nr.1 în mi minor, op. 38
 1862-74 (29-41) 3 Cvartete pentru voce, op. 63
 1863 (30) *Cântec* pentru alto, violă și pian, op. 91
 1864 (31) Cvintet cu pian în fa minor, op. 34
 1864-5 (31-2) Sextet de coarde nr. 2 în Sol major, op. 36
 1865 (32) Trio pentru pian, vioară și corn, în Mib major, op. 40
 1875 (42) Cvartet de coarde nr. 3 în Sib major, op. 67
 1877-84 (44-51) 4 Cvartete vocale, op. 92
 1878-9 (45-6) Sonata pentru vioară nr. 1 în Sol major, *Regen Sonate*
 1880-2 (49) Trio cu pian nr. 2 în Do major, op. 87

²⁵ Cântecul Destinului.

- 1882 (49) Cvintet cu coarde nr. 1 în Fa major, op.88
 1886 (53) Sonata pentru violoncel nr. 2 în Fa major, op. 99
 Sonata pentru vioară nr. 2 în La major, *Meistersinger*, op.100
 Trio cu pian, în do minor, op. 101
 1886-8 (53-5) Sonata pentru vioară nr. 3 în la minor, *Thuiler-Sonate*, op.108
 1888 91 (55-8) 6 Cvartete vocale, op. 112
 1890 (57) Cvintet de coarde nr. 2 în Sol major, op.111
 1891 (58) Trio pentru pian, vioară și clarinet în la minor, op.114
 Cvintet cu clarinet în si minor, op. 115
 1894 (61) Sonata nr. 1 în fa minor pentru pian și clarinet, sau violă, op.120
 Sonata nr. 2 în Mib major pentru pian și clarinet, sau violă, op. 120

Concerte

- 1854 (21) Concert pentru pian nr. 1 în re minor, op. 15 (1854-8)
 1878 (45) Concert pentru vioară în Re major, op. 77
 1878 81 (45-48) Concert pentru pian nr. 2 în Sib major, op.83
 1887 (54) Dublu concert pentru vioară, violoncel și orchestră în la minor, op.102

Lucrări simfonice

- 1855-76 (22-43) Simfonia nr. 1 în do minor, op. 68
 1857-8 (24) Serenada pentru orchestră în Re major, op.11
 1857-60 (24-7) Serenada pentru orchestră în La major, op.16
 1876 (43) Simfonia nr. 1 (completă)
 1877 (44) Simfonia nr. 2 în Re major, op. 73
 1880 (47) *Uvertura Academică*, op. 80
 1880-1 (48) *Uvertura tragică*, op. 81
 1883 (50) Simfonia nr. 3 în fa minor, op.90
 1884-5 (51-2) Simfonia nr. 4 în mi minor, op.98

Vocal-simfonice

- 1857-68 (24-35) *Recviemul german*, op. 45
 1878 (25) *Ave Maria*, pentru cor de femei, orchestră și orgă, op.12
 Imn Funeral, pentru cor mixt și orchestră de suflători, op. 13
 1863-8 (30-5) *Rinaldo*, cantată, op. 50
 1870 (37) *Rapsodie* pentru alto, cor de bărbați și orchestră, op.53
 1870-1 (37-8) *Triumphlied*, pentru cor și orchestră, op. 55
 1882 (49) *Nănie*, op. 82
 1886-8 (53-5) *Deutsche Fest- und Gedenkspruche*, op.109

Coruri

- 1859 (26) *Marienlieder*, pentru cor mixt, op. 22
 Psalmul 13, pentru cor de femei și orgă, op.77
 1859-63 (26 30) *Trei coruri sacre*, op. 37
 1860 (27) *Cântece* pentru doi corni și harpă, op.17
 Două motete pentru cor mixt a cappella, op. 29
 1863-77 (30-44) *Două motete*, op. 74
 1863-90 (30 57) 13 *Canoane*, op.113
 1864 (31) 14 *Cântece populare germane* four-part choir
 1887 (54) *Zigeunerlieder*, op. 103
 1889 (56) *Trei motete*, op. 110

PIOTR ILICI CEAIKOVSKI

n. la Kamsko-Votkinsk, la 7 mai 1840

m. la St. Petersburg, la 6 nov. 1893 (la 53 de ani)

În primii 8 ani din viața lui s-a bucurat de stabilitate, atunci a învățat să cânte la pian. După demisia tatălui său din postul guvernamental de inginer de mine, familia va trece printr-o perioadă dificilă cu dese mutări.

În 1850 pleacă la St. Petersburg să studieze dreptul și din 1859 va lucra ca avocat în Ministerul de Justiție.

În 1862 intră la noul Conservator din la St. Petersburg și după un an demisionează din serviciul guvernamental.

Între anii 1866-1868 predă armonia la Conservatorul din Moscova și compune: Simfonia I în sol, *Vis de Iarnă* (1866) și poemul simfonic *Fatum* (1868).

Se întâlnește cu Balakirev, Cui, Borodin, Musorgski și Rimski-Korsakov, tineri compozitori cunoscuți sub numele de *Grupul celor cinci*. De îndrumarea lui Balakirev va ține cont în primele sale compoziții.

Urmează uvertura - fantezie *Romeo și Julieta* (1869, versiunea finală-1880), Simfonia a II-a în do minor, *Micul Rus* (1872), Concertul nr. 1 în sib minor pentru pian și orchestră (1874-1875), cvartetele de coarde în Re major (1871), Fa major (1874) și mib minor (1876) baletul *Lacul lebedelor* (1875), *Variațiunile pe o temă Rococo* pentru violoncel și orchestră (1876), *Marș slav* pentru orchestră (1876), Simfonia a IV-a în fa minor (1877), fantezia simfonică *Francesca da Rimini* (1877), *Vals-Scherzo* pentru vioară și orchestră (1877). În vara anului 1877 se căsătorește cu Antonina Miliukova de care se va despărți după câteva săptămâni.

Pleacă în Elveția și Italia unde va termina opera *Evgheeni Oneghin* (1879).

În anul 1878 compune Concertul în Re pentru vioară și orchestră. Acest an va marca începutul prieteniei inedite cu Nadejda von Meck, care îl va susține financiar și spiritual, timp de 13 ani, doar prin corespondență, fără să se întâlnească vreodată.

Începutul anilor 1880 înseamnă recunoașterea compozitorului în Europa și în America. Și-a dirijat în mai multe rânduri lucrările, care s-au bucurat de un mare succes.

Compune: *Capriciul italian* pentru orchestră (1879), Concertul nr. 2 în Sol pentru pian și orchestră (1879-1880), Serenada pentru orchestră de coarde (1880), operele *Ioana d'Arc* (1881), *Mazeppa* (1884) și *Dama de pică* (1890), Simfoniile *Manfred* (1885) și a V-a în mi (1888), uvertura *Hamlet* (1888) și baletele *Frumoasa din pădurea adormită* (1888) și *Spărgătorul de nuci* (1892). În ultimul an de viață (1893), compune Concertul nr. 3 în Mib pentru pian și orchestră și Simfonia a VI-a *Patetica*. În 16/28 octombrie 1893 și-a dirijat ultima simfonie, iar după 9 zile a murit de holeră.

Creația simfonică

1866 (26) Simfonia nr. 1 în sol minor, *Vis de iarnă*

1868 (28) *Fatum*, poem simfonic

1869 (29) *Romeo și Julieta*, uvertura fantezie (versiunea finală 1880)

1872 (32) Simfonia nr. 2 în do minor, *Mica Rusie*

1875 (35) Simfonia nr. 3 în Re major, *Poloneza*

1876 (36) *Marș slav* pentru orchestră

1877 (37) Simfonia nr. 4 în fa minor

Francesca da Rimini, fantezie simfonică

1879 (39) *Capriciul italian*, pentru orchestră

- 1880 (40) *Romeo and Juliet*, uvertură (varianta finală)
1882 (42) *1812*, uvertură
1885 (45) *Simfonia Manfred*
1888 (48) *Hamlet*, uvertură
 Simfonia nr. 5 în mi minor
1893 (53) Simfonia nr. 6 în si minor, *Pathétique*

Concerte

- 1874-5 (34-5) Concert pentru pian nr. 1 în sib minor
1876 (36) *Variațiuni pe o temă rococo*, pentru violoncel și orchestră
1877 (37) *Vals-Scherzo*, pentru vioară și orchestră
1878 (38) Concert pentru vioară în Re major
1879 (39) Concert pentru pian nr. 2 în Sol major (1879-80)
1884 (44) *Concert-fantezie*, pentru pian și orchestră
1893 (53) Concert pentru pian nr. 3 în Mib major

Opere

- 1879 (39) *Evgheeni Oneghin*,
1881 (41) *Joana d' Arc*,
1884 (44) *Mazeppa*,
1890 (50) *The Queen of Spades*,
1892 (52) *Iolanta*

Balete

- 1875 (35) *Lacul lebedelor*, (revizuit în 1895)
1888 (48) *Frumoasa din pădurea adormită*
1892 (52) *Spărgătorul de nuci*

Muzica de cameră

- 1874-5 (34-5) Cvartet de coarde în Fa major
1875 (35) Cvartet de coarde în mib minor
1880 (40) Serenada pentru coarde
1882 (42) Trio cu pian în la minor
1892 (52) Sextet de coarde în re minor

Rezumat

Unitatea a II-a de învățare îi prezintă pe compozitorii romantici reprezentativi din prima jumătate a secolului XIX; le urmează două personalități marcante ale scriiturii simfonice: Brahms și Ceaikovski.

După o succintă biografie, urmează o catalogare a creației pe genuri: simfonic, concertant, cameral, vocal-simfonic, cu indicarea anului în care a fost creată lucrarea.

Răspunsuri și comentarii la întrebările din testele de evaluare

Unitatea de învățare nr. II

COMPOZITORII ROMANTICI

Test de auto-evaluare nr. 2

1. Compozitorii romantici din prima jumătate a secolului XIX sunt: în operă - C.M. von Weber (1786-1826), Giacomo Rossini (1792-1868), Gaetano Donizetti (1797-1848), Vincenzo Bellini (1801-1835), iar în genul instrumental - Niccolò Paganini (1782-1840), Franz Schubert (1797-1828), (1809-1847) Felix Mendelssohn-Bartholdy, Hector Berlioz (1809-1869), Robert Schumann (1810-1856), Franz Liszt (1811-1886) și Frédéric Chopin (1810-1849).
2. Gen predilect al compozitorilor romantici, liedul reprezintă modalitatea ideală de transpunere muzicală a conținutului poetic. Ciclurile de lieduri schubertiene: *Die Schöne Müllerin*, *Die Winterreise*, postum – 1829 – *Schwannengesang*. Ciclurile lui Schumann: *Dichterliebe*, *Frauenliebe und -leben*, *Liederkreis*.
3. Miniaturi schubertiene: 6 *Momente muzicale*, *Valsuri sentimentale*, *Impromptus*, Schumann: *Papillons*, *Carnaval*, *Kinderszenen*, Chopin: mazurka (68), poloneze (11), valsuri (17).
4. Schubert: 15 sonate pentru pian terminate, 7 neterminate, Schumann: *Klaviersonate* nr.1 în fa# minor, *Klaviersonate* nr. 2 în sol minor, *Klaviersonate* nr. 3 în fa, Chopin: *Sonata pentru pian* nr. 1 în do minor, *Sonata pentru pian* nr. 2 în si minor, *Sonata pentru pian* nr. 3 în sib minor, *Sonata pentru violoncel* în sol minor.
5. Schubert a compus 9 simfonii (VIII. *Neterminata*, IX. *Marea Simfonie în Do*), Mendelssohn-Bartholdy: 5 simfonii (III. *Scoțiana*, IV. *Italiana*, V. *Reforma*), Schumann: 4 simfonii (I. *Primăvara*, III. *Renana*),
6. Liszt a compus 13 poeme simfonice, amintim: *Prometheus*, *Les préludes*, *Mazeppa*.
7. Simfonii programatice au compus: Berlioz - *Symphonie fantastique*, *Harold in Italy*, *Romeo et Juliette*, *Symphonie funebre et triomphale*. Liszt are 2 simfonii programatice: *Faust* și *Dante*.
8. Lucrările concertante sunt din prima jumătate a secolului XIX sunt:
Mendelssohn-Bartholdy: *Piano Concerto* nr.1 în sol minor, *Capriccio Brilliant*, în si minor, pentru pian și orchestră, *Rondo Brilliant* în Mib pentru pian și orchestră, *Piano Concerto* nr. 2 în re minor, *Violin Concerto* în mi minor.
Chopin a compus concerte exclusiv pentru pian: *Concertul pentru pian* nr. 2 în fa minor, *Concertul pentru pian* nr. 1 în mi minor, *Krakowiak*, rondo-concert pentru pian și orchestră, *Fantezia pe o arie poloneză*, în La major, pentru pian și orchestră, *Allegro de Concert* în La major.
Schumann: *Concertul pentru pian* în la minor, *Concertul pentru violoncel* în la minor, *Concertul pentru vioară*, *Konzertstück* (sau *Introduktion & Allegro appassionato*) în Fa major pentru pian și orchestră
Berlioz: *Reverie et Caprice*, pentru vioară și orchestră
Liszt, asemenea lui Chopin, a compus exclusiv concerte pentru pian: *Concert pentru pian* nr. 1 în Mib major, *Harmonies poétiques et religieuses*, pentru pian și orchestră, *Concert pentru pian* nr. 2 în la minor, *Malediction*, pentru pian și coarde, *Totentanz*, pentru pian și orchestră, *Fantezie pe melodii populare maghiare*, pentru pian și orchestră
Paganini: *Polacca con Variazione*, pentru orchestră, *Le Streghe*, variațiuni pe o temă de Süßmeyer, pentru vioară și orchestră, *Concert pentru vioară*, *Concert* nr. 1, *Concert* nr. 2, *Concert* nr. 3, *Concert* nr. 4, *Concert* nr. 5, *Moto Perpetuo*, pentru vioară și orchestră, *Potpourri*, pentru vioară și orchestră (partea de vioară pierdută), *Concertino* pentru fagot, corn și orchestră, *Sonata pentru violă și orchestră*

Lucrare de verificare nr. 2

1. Care sunt compozitorii din a doua jumătate a secolului XIX?
2. Comparați creația lui Brahms și Ceaikovski. Care sunt genurile comune?
3. Specificați simfoniile.
4. Idem, concertele.
5. Care sunt genurile care îi diferențiază?

Punctaj: 1 punct pentru subiectul 1, câte 2 puncte pentru subiectele 2-5, 1 punct din oficiu.

Lucrarea va fi expediată prin email tutorelui disciplinei.

Bibliografie minimală

- ***

Bălan, George *O istorie a muzicii europene*, Ed. Albatros, 1975
Ecaterina, Banciu *Arhetipuri estetice ale relației ethos-affectus în istoria muzicii*, Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006
Herman, Vasile *Originile și dezvoltarea formelor muzicale*, Editura Muzicală, București, 1982
Stefănescu, Ioana *O istorie a muzicii universale*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995

Unitatea de învățare nr. 3 – Opera romantică

Cuprins

Obiectivele unității de învățare	36
Lecția 5	37
Lecția 6	39
Răspunsuri și comentarii la testele de autoevaluare	41
Lucrare de verificare nr. 3	41
Bibliografie minimală	41

Obiectivele unității de învățare

În urma parcurgerii unității de învățare nr. 3 veți dobândi următoarele competențe:

- cunoașterea creației de gen
- recunoașterea auditivă a unor lucrări de referință

Lecția nr. 5

OPERA ROMANTICĂ

Romantismul timpuriu (1800-1830)

E. T. A. Hoffmann: compune opera *Undine* (1816) după un scenariu propriu, o poveste, ficțiune (influența lui Mozart din *Flautul fermecat*)

C. M. Von Weber: opera *Freischütz* (1821) reprezintă prima operă romantică națională germană, face trecerea de la Mozart la Wagner

- deși prezintă text vorbit, ca *Singspiel*-ul, prezintă elemente romantice și naționale, cântece și dansuri populare

Fr. Schubert a compus *Singspiel*-uri și opere (18) cu teme austriece, Beethoven *Fidelio* (apare în variantele din 1805-6 cu titlul *Leonora*, iar din 1814, *Fidelio*), operă revoluționară după modelul francez

Romantismul dezvoltat (1830-1850)

Franța (influența scriitorilor V. Hugo, Al. Dumas)

- Succesele lui Meyerbeer, G. Verdi

- R. Wagner – perioada operei romantice

Parisul devine centrul operei la începutul secolului XIX

- opera imperială: Spontini

Romantismul târziu (1850-1890)

- revoluția de la 1848

- dramele muzicale ale lui Wagner

- operele de maturitate ale lui Verdi

- conviețuiesc: estetica formalistă și expresivă, cecilianismul, naturalismul și coloritul național și ele vor transforma trăsăturile muzicii postromantice

Sfârșit de secol (1890-1901)

- G. Puccini, C. Debussy, R. Strauss

Opera franceză

Grand opéra – continuă tragedia lirică (*tragédie lyrique*) a secolului XVIII

- sunt opere monumentale

- subiectele: se preferă cele istorice în locul celor mitologice

- precursori: Spontini (*Vestalele* 1807)

Reprezentanți: Auber (*Muta din Portici*, 1828), Rossini (*Guillaume Tell*, Paris 1829), Meyerbeer compune opere istorice (*Robert le Diable*, 1831; *Les Huguenots*, 1836), Halévy (*La Juive*, 1835).

Drama lirică (*drame lyrique*) – după 1850

- se preferă drama psihologică, nu angrenarea mulțimilor ca în „stilul imperial”

- Gounod (*Faust*, 1859), A. Thomas (*Mignon*, 1866) – ambele subiecte inspirate din Goethe

Opéra comique – apare la început de secol în contrast cu *grand opéra*

- în perioada restaurației – caracterizat prin sentimentalism, spirit, veselie

- reprezentanți: Boieldieu (*La dame blanche*, 1825), Auber (*Fra Diavolo*, 1830), Adam (*Le postillon de Longjumeau*, 1836)

Realismul în operă – prin subiect

- prin realizare opera *Carmen* de Bizet este *opéra comique* prin proza dialogurilor, drame lyrique în aria Michaeliei și *grand opéra* prin recitativele ulterioare ale lui E. Guiraud.

Opereta – după 1854 se interpretau opere comice într-un singur act.

Hervé compune *folies concertantes*, iar Offenbach *bouffes parisiens* (*Orphée aux enfers*, 1858; *Les Contes d'Hoffmann*, premieră postum, 1881)

Opera italiană

- la sfârșitul secolului XVIII opera italiană și-a pierdut supremația în favoarea *operei comice* și *grand opéra* franceze. Rossini și Donizetti îi vor readuce celebritatea, dar în special *opera buffa* va dispărea, locul fiind preluat de **opera istorică** bazată pe un subiect literar elevat (Shakespeare, Schiller).

GIOACCHINO ROSSINI

(n. Pesaro 1792 – m. Paris 1868)

Primele sale creații au fost lucrări instrumentale

A compus 39 opere (1810-1829):

Tancredi, *L'Italiana in Algeri* (Veneția 1813), *Il barbiere di Siviglia* (Roma 1816, în 1782 Paisiello compusese o operă pe comedia lui Beaumarchais, dar varianta lui Rossini va fi cea mai jucată *opera buffa* a secolului XIX).

În operele care au urmat, recitativele *secco* au fost înlocuite cu recitative *accompagnato*, *Elisabeta* (Neapole 1815), *Otello* (Neapole 1816), *Mosè in Egitto* (Neapole 1818), *Semiramida* (Veneția 1823).

Din 1824 Rossini trăiește la Paris unde conduce *Teatrul Italian*.

Ultima operă: *Guillaume Tell* (Paris 1829)

Din 1830 nu mai compune operă, doar muzică de cameră și religioasă: *Stabat mater* (1831-32/1841-42), *Petite messe solennelle* (1863-67)

Între anii 1836 – 1848 conduce Conservatorul din Bologna

Până în 1855 trăiește la Florența și se va întoarce la Paris.

GAETANO DONIZETTI

1797-1848

Din 1838 trăiește la Paris, iar din 1842 la Viena. În 1844 înnebunește.

A compus mai bine de 70 de opere: opera dramatică *Lucia di Lammermoor* (Neapole 1835), *opéra comique* *La fille du régiment* (Paris 1840), opera buffa *Don Pasquale* (Paris 1843).

VINCENZO BELLINI

n. Napoli 1801- m. 1835

Din 1833 trăiește la Paris.

Operele sale cele mai celebre: *La sonnambula* și *Norma* (Milano 1835) continuă tradiția bel canto-ului italian. Bellini și-a notat pasajele de coloratură.

Lecția nr. 6

GIUSEPPE VERDI

n. Le Roncole, lângă Busseto, Parma 1813 - m. Milano 1901

- 1832 studiază la Milano în particular cu V. Lavigna (la Conservatorul ce-i poartă azi numele nu fusese acceptat)

- 1836 conduce orchestra *Società Filarmonica* și este profesor la Busseto. Se căsătorește cu Margherita Barezzi.

Operele

Perioada I.

Oberto, Conte di S. Bonifacio (Milano 1839), *Un giorno di regno* (Milano 1840), *Nabucco* (Milano 1842), *I Lombardi* (Milano 1843), *Ernani* (Veneția 1844), *I due Foscari* (Roma 1844), *Giovanna d'Arco* (Milano 1845), *Alzira* (Neapole 1845), *Attila* (Veneția 1846), *Macbeth* (Florența 1847, a doua variantă - Paris 1865), *I Masnadieri* (Londra 1847), *Jerusalem* (Paris 1847), *Il corsaro* (Triest 1848), *La battaglia di Legnano* (Roma 1849), *Luisa Miller* (Neapole 1849), *Stiffelio* (Triest 1850).

Perioada II.

Rigoletto (Veneția 1851), *Il trovatore* (Roma 1853), *La Traviata* (Veneția 1853), *Les vêpres siciliennes* (Paris 1855), *Simone Boccanegra* (Veneția 1857), *Un ballo in maschera* (Roma 1859), *La forza del destino* (Petersburg 1862, 69), *Don Carlos* (Paris 1867, 84), *Aida* (Cairo 1871).

Perioada III.

Otello (Milano 1887), *Falstaff* (Milano 1893) – *commedia lirica*.

Ultima lucrare: *Quattro pezzi sacri* (1898)

Opera germană

CARL MARIA VON WEBER

(1786-1826)

(*Der Freischütz*, 1821; *Euryanthe*, 1823; *Oberon*, 1826)

RICHARD WAGNER

n. Leipzig 1813 - m. Veneția 1883

Operele

Perioada I.

Hochzeit (fragmente, 1832), *Liebesverbot* (Magdeburg, 1836), *Rienzi* (Dresda, 1838-40).

Perioada II.

Der fliegende Holländer (Dresda, 1841, premiera - 1843), *Tannhäuser und der Sängerkrieg auf der Wartburg* (Dresda, 1842-45), *Lohengrin* (Weimar 1845-48, premiera - 1850).

Perioada III. *Tristan und Isolde* (München 1857-59, premiera 1865), *Die Meistersinger von Nürnberg* (München 1862-67 premiera 1868), *music drama Der Ring des Nibelungen* tetralogia 1. *Das Rheingold* (München 1851-54, premiera 1869), 2. *Die Walküre* (München

1852-56, premiera 1870), 3. *Siegfried* (Bayreuth 1851-71, premiera 1876), 4. *Götterdämmerung* (Bayreuth 1848-74, premiera 1876), *music drama* religioasă *Parsifal* (Bayreuth 1877-82)

Test de auto-evaluare nr. 3

1. Numiți trei compozitori francezi de operă și câte o creație la fiecare.
2. Idem la italieni.
3. Care sunt operele din a doua perioadă de creație la Verdi?
4. Dar la Wagner?

Temă de referat:

Prezentați un referat de 2 pagini despre un compozitor și o operă, la alegere.

Răspunsuri și comentarii la întrebările din testele de evaluare

Unitatea de învățare nr. III

OPERA ROMANTICĂ

Test de auto-evaluare nr. 3

1. Compozitori francezi de operă: C. Gounod (*Faust*), G. Bizet (*Carmen*), J.J. Offenbach *bouffes parisiens* (*Les Contes d'Hoffmann*)
2. Opera italiană: G. Rossini (*Il barbiere di Siviglia*) G. Donizetti (*Lucia di Lammermoor*), V. Bellini (*Norma*)
3. Operele lui G. Verdi din a doua perioadă de creație: *Rigoletto* (Veneția 1851), *Il trovatore* (Roma 1853), *La Traviata* (Veneția 1853), *Les vêpres siciliennes* (Paris 1855), *Simone Boccanegra* (Veneția 1857), *Un ballo in maschera* (Roma 1859), *La forza del destino* (Petersburg 1862, 69), *Don Carlos* (Paris 1867, 84), *Aida* (Cairo 1871).
4. Perioada a doua de creație la R. Wagner: *Der fliegende Holländer* (Dresda, 1841, premiera - 1843), *Tannhäuser und der Sängerkrieg auf der Wartburg* (Dresda, 1842-45), *Lohengrin* (Weimar 1845-48, premiera - 1850).

Lucrare de verificare nr. 3

1. Realizați un referat în care să prezentați, la alegere, un compozitor și o operă cu subiect istoric.

Punctaj: 9 puncte pentru realizarea corectă și completă a referatului, 1 punct din oficiu.

Bibliografie minimală

- ***

Bălan, George *Dicționar de Mari Muzicieni, Larousse, Univers Enciclopedic, București 2000*
Ecatarina, Banciu *The New Grove Dictionary of Music and Musicians, Macmillan Publishers Ltd., London, 2002*
Herman, Vasile *O istorie a muzicii europene, Ed. Albatros, 1975*
Stefănescu, Ioana *Arhetipuri estetice ale relației ethos-affectus în istoria muzicii, Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006*
 Originile și dezvoltarea formelor muzicale, Editura Muzicală, București, 1982
 O istorie a muzicii universale, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995

Unitatea de învățare nr. 4 – Școlile naționale. Postromantismul

Cuprins

Obiectivele unității de învățare.....	42
Lecția 7.....	43
Lecția 8.....	46
Lecția 9.....	50
Lecția 10.....	54
Lecția 11.....	57
Lecția 12.....	60
Lecția 13.....	67
Lecția 14.....	72
Răspunsuri și comentarii la testele de autoevaluare.....	73
Lucrare de verificare nr. 4.....	75
Bibliografie minimală.....	75

Obiectivele unității de învățare

În urma parcurgerii unității de învățare nr. 4 veți dobândi următoarele competențe:

- cunoașterea contextului social-istoric, a elementelor biografice relevante și a creației de referință
- corelarea diacronică a datelor asimilate
- recunoașterea auditivă a creației
- relevarea evoluției genurilor muzicale
- identificarea particularităților stilistice ale compozitorilor

Lecția nr. 7

ȘCOLILE NAȚIONALE

De la începutul secolului XIX - rolul muzicii în configurația estetică și filozofică a romantismului profilează o cultură națională:

- accentuarea sentimentului patriotic
- conștiința valorilor naționale
- aspirația la independență
- descoperirea tezaurului creației populare
- tendința spre universalitate prin îmbogățirea spiritului artistic cu specificul original
- egalizarea contribuției particulare ale națiunilor

Școala rusă

MIHAIL IVANOVICI GLINKA

n. la Novospaskoie, la 1 iunie 1804

m. la Berlin, la 15 februarie 1857 (la 52 de ani)

Este considerat „părinte al muzicii ruse”. A trăit toată viața în confort financiar dar cu o sănătate fragilă. Studiile sale muzicale erau modeste, talentat, a învățat în compania prietenilor muzicieni. La terminarea studiilor (1822), preferă cariera muzicală de amator, celei politice. A călătorit mult, la Viena, Italia, Paris, Berlin. A prestat un serviciu oneros din 1824-1828 în Ministerul Comunicațiilor deși prefera o viață liberă. Interesul pentru ținuturi exotice și folclorul lor muzical i-au influențat stilul și a devenit model pentru viitorii compozitori ruși. Spunea că „...poporul este acela care creează muzica, noi, compozitorii o notăm și o aranjăm”

Lucrările sale de referință sunt operele:

Ivan Susanin sau *O viață pentru țară* (1836) - o operă tragic-eroică și

Ruslan și Ludmila (1842) – operă un basm popular după poemul lui Pușkin

- și lucrarea simfonică:

Kamarinskaia, Cântec de nuntă (1848) – fantezie pentru orchestră

Creația

Creația simfonică

1836 (32) *Țiganca din Moldova*, muzică de scenă

1839 (35) *Valse-fantaisie*, pentru orchestră (revizuit în 1856)

1845 (41) *Jota Aragoneză*, Uvertura Spaniolă nr.1

1848 (44) *Cântec nupțial* (Kamarinskaya), fantezie pentru orchestră

Creația camerală

1822 (18) Variațiuni pe o temă de Mozart pentru pian

1826 (22) Trio *Pathétique*, pentru pian, clarinet și fagot, sau pian, vioară și violoncel (1824-7)

1830 (26) Cvartet în Fa major

1833-4 (29-30) Sextet pentru pian și coarde

1847 (43) *Odă patriei* pentru pian

Lieduri

1840 (36) *Rămas bun, Petersburg*, ciclu de lieduri

Creația vocal-sinfonică

1826 (22) *Cantata memorială*

Opere

1836 (32) *O viață pentru țară*, operă (intitulat Ivan Susanin în Rusia)

1839 (35) *Valse-fantaisie*, pentru orchestră (revizuit în 1856)

1842 (38) *Ruslan și Ludmilla*, operă

1847 (43) *Odă patriei* pentru pian

ALEXANDER SERGHEIEVICI DARGOMÂJSKI

n. la Troțkoe, districtul Tula, la 14 februarie 1813

m. la St. Petersburg, la 17 ianuarie 1869 (la 55 de ani)

A fost fiul unui guvernator oficial și educat la S. Petersburg. În copilărie a luat lecții de pian, vioară și violă. După terminarea studiilor, pe lângă activitatea sa la Serviciul Civil (1931-1843), și-a completat, autodidact, cunoștințele de teorie a muzicii. Întâlnirea cu Glinka în 1844 îl va determina să-și dedice timpul compoziției și va deveni promotorul Școlii naționale ruse. Noutatea stilului său constă în lirism în genul romanțelor și dramatism în recitativul melodic. Opera *Rusalka* după Pușkin este cea mai reprezentativă

Creația

Creația simfonică

1861-3 (48-50) *Baba-Yaga*, fantezie pentru orchestră

Fantezia finlandeză Kazaciok

Creația camerală

Tarantella slavă pentru pian, la patru mâini

Lieduri

19 lieduri, 15 duete vocale

Opere

1847 (34) *Esmeralda*, operă (posibil în 1839)

1856 (43) *Rusalka*, operă

1867 (54) *Triumful lui Bacchus*, opera-balet reprezentat postum:

1872 *Oaspetele de piatră*, operă (finalizată de Cui, orchestrată de Rimski-Korsakov)

Creația cronologică

1847 (34) *Esmeralda*, operă (posibil în 1839)

1856 (43) *Rusalka*, operă

1861-3 (48-50) *Baba-Yaga*, fantezie pentru orchestră

1867 (54) *Triumful lui Bacchus*, opera-balet reprezentat postum:

1872 *Oaspetele de piatră*, operă (finalizată de Cui, orchestrată de Rimski-Korsakov)

Dargomâjski a mai compus: 19 lieduri, 15 duete vocale, *Tarentella slavă* pentru pian, la patru mâini, *Fantezia finlandeză Kazaciok*

Vladimir Vasilievici Stasov (1824-1906)

Personalitate proeminentă din istoria artei ruse, critic, savant, arheolog, istoric de artă, critic muzical, a fost prieten apropiat cu Glinka și ceilalți compozitori ruși

Din 1860 devine teoreticianul și conducătorul *Grupului celor cinci* – Balakirev, Musorgski, Rimsky-Korsakov, Borodin și Cui. A scris studii despre compozitori ruși, Glinka, Borodin, Musorgski și străini, Berlioz, Schumann, Liszt, Wagner.

MILI BALAKIREV

n. la Nijni-Novgorod, la 2 ianuarie 1837

m. la St Petersburg, la 29 mai 1910 (la 73de ani)

Studiază autodidact muzica și urmează cursuri de matematică la Universitatea din Kazan.

În 1855 îl întâlnește la Sankt Petersburg pe Glinka și devine moștenitorul său spiritual

Fondează în 1862 Școala gratuită rusă de muzică și devine părintele *Grupului celor cinci*.

A pregătit pentru editare o culegere de cântece corale populare rusești și dansuri orientale, notate de el, după mărturia lui Rimski-Korsakov în timpul călătoriilor sale în Caucaz.

La Praga își notează cântece din folclorul ceh, morav și sârbesc: compune o uvertură pe teme cehe iar Rimski-Korsakov, la propunerea lui va prelucra melodii sârbești pentru prima sa fantezie orchestrală.

Din 1867 este liderul principal al Societății ruse de muzică – dirijează la Praga operele lui Glinka, *Ivan Susanin* și *Ruslan și Ludmila*, aceasta din urmă fără partitură.²⁶

Între anii 1883-1894 ocupă postul de director de muzică al Capelei Imperiale.

După demisie va compune tot restul vieții.

Creația

Creația simfonică

1858 (21) *Uvertura pe teme rusești*

1866-98 (29-61) Simfonia nr. 1 in Do major

1867 (30) *Uvertura pe teme cehești*

Thamar, poem simfonic (1867-82)

1884 (47) *Rusia*, poem simfonic

1907-08 (70-1) Simfonia nr. 2 in re minor

Creația concertistică

1852 (15) Marea fantezie pe cântece rusești, pentru pian și orchestră

1855 (c18) Concert pentru pian nr. 1 în fa# minor

1861 (24) Concert pentru pian nr. 2 începutul: rezumat 1909; completat de Liadov

Creația camerală

1852 (15) Septet pentru flaut, clarinet, coarde și pian

1854 (17) *Quatuor original rus*, cvartet de coarde (1854-5)

1855-6 (18-19) Octet pentru flaut, oboi, corn, coarde și pian

1869 (32) *Islamey*, fantezie pentru pian

1905 (68) Sonata pentru pian în si minor

Lieduri

Trei cântece uitate

1858-65 (21-8) 20 de cântece

1895-6 (58-9) Zece cântece

1903-4 (66-7) Zece cântece

ALEXANDER BORODIN

n. la St Petersburg, la 12 noiembrie 1833

m. la St Petersburg, la 27 februarie 1887 (la 53 de ani)

Fiul nelegitim al unui prinț, manifestă de timpuriu talent muzical și preocupări pentru chimie. Urmează studii strălucite la Academia de medicină și chirurgie și devine membru al Societății de chimie din Paris. La Heidelberg și Pisa își continuă în paralel cu cariera de chimist pe cea muzicală. Întâlnirea cu Musorgski și Balakirev (1862) îl vor determina să se dedice compoziției.

Creația

Creația simfonică

²⁶ Partitura fusese furată în ziua premierei de la Praga. Cf. E.M. Gordeeva *Grupul celor cinci*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București 1962.

1862-7 (29-34) Simfonia nr. 1 în Mib major
1869-76 (36-43) Simfonia nr. 2 în si minor
1880 (47) *În stepele Asiei Centrale*, tablou orchestral

Creația concertistică

1847 (14) Concert pentru flaut în Re major, cu pian

Creația camerală

1879 (42-6) Cvartet de coarde nr. 1 în La major
1881 (48) Cvartet nr. 2 în Re major
1885 (52) *Petite Suite* pentru pian
 Scherzo în Lab major pentru pian
1886 (53) *Serenata alla Spagnola*, o parte din cvartet în Sib-la-Fa (celelalte semnate de Rimski-Korsakov, Liadov și Glazunov),

Lieduri

Creația vocal-simfonică

Opere

1867 (34) *Bogatirii*, opera-farsă
1869-87 (36-54) *Cneazul Igor*, operă (rămasă neterminată, finalizată de Rimsky-Korsakov și Glazunov)

Lecția nr. 8

CESAR CUI

n. la Vilna la 18 ianuarie 1835

m. la St Petersburg la 14 martie 1918 (la 83 de ani)

Fiul unui ofițer francez, a studiat inginerie militară și a absolvit în 1857 cu funcția de General-locotenent în inginerie. Întâlnirea cu Balakirev îl va îndrepta spre compoziție. Din 1864 scrie articole despre muzică. Scrierile sale literare, pline de spirit și umor vor ocupa un loc însemnat în creația sa.

Creația

Creația simfonică

1857 (22) Scherzo pentru orchestra, nr. 1 și 2

1881 (46) *Marche solennelle*

Creația concertantă

1883 (48) *Suite Concertante*, pentru vioară și orchestră

1886 (51) *Deux Morceaux*, pentru violoncel și orchestră

Creația camerală

1859 (24) *Tarantella*

1890-1913 (55-78) Cvartet în do minor

 Cvartet în Re major

 Cvartet în Mib major

1897 (62) Cinci mici duete pentru flaut și vioară cu pian

1911 (76) Sonata pentru vioară în Re major

Opere

- 1858 (23) *Prizonierul din Caucaz*, operă
- 1859 (24) *Cântecul Mandarinului*, operă
- 1869 (34) *William Ratcliffe*, operă
- 1875 (40) *Angelo*, operă
- 1888-9 (53-4) *Le Filibustier*, operă
- 1899 (64) *Sarazinul*, operă
- 1903 (68) *Mlle Fifî*, operă
- 1907 (72) *Matteo Falcone*, operă
- 1911 (76) *Fiica căpitanului*, operă

MODEST MUSORGSKI

n. la Karesk, la 21 martie 1839

m. la St Petersburg la 18 martie 1881 (la 42 de ani)

Folclorul rus a însemnat pentru el „cel mai puternic impuls pentru improvizația muzicală”. Destinat carierei militare, Musorgski absolvă Academia militară de la Sankt Petersburg și face parte din Regimentul de Gardă până la 24 de ani și pe care o va părăsi pentru a se dedica compoziției. Bun pianist, întâlnirea cu Dargomâjski, Balakirev, Kui și Stasov la Petersburg îl determină să studieze compoziția. Compune inițial după modele: Beethoven, Schumann, Schubert. Specificul muzicii ruse i-au imprimat individualitate. Opera *Boris Godunov* după Pușkin a fost considerată de contemporani ca adevărata istorie a Rusiei, iar premiera din 24 ianuarie 1874 a fost un triumf. În părțile corale ale operei, are o viziune inovatoare: lui i se datorează prezentarea poporului împărțit în grupuri aflate în relații diferite unele față de altele și nu ca o masă nediferențiată.

Creația reprezentativă

- opere inspirate din drama istorică și populară: *Boris Godunov*, *Hovanscina*
- opera comică: *Târgul din Sorocinsk*
- poemul simfonic *O noape pe Muntele Pleșuv* aparține inițial operei *Târgul din Sorocinsk*
 - are la bază o legendă populară rusă despre dansul vrăjitoarelor care încetează o dată cu ivirea zorilor
- creație de lieduri: *Gopak*, *Cântecul de leagăn al lui Eremușka*, *Seminaristul*, *Balada puricelui*
- ciclul *Detskaia* – „drame sincere și delicate” din viața copiilor
- pentru pian: suita *Tablouri dintr-o expoziție* evocă:
 - scene cotidiene: *Bydlo* (Carul polonez), *Dialogul evreului sărac cu cel bogat*, *Târgul din Limoges*
 - scene fantastice: *Baba-Yaga*
 - lumea celor mici: copiii în *Grădinile Tuileriilor*, sau *Baletul puișorilor*
 - scene romantice: impunătorul final *Marea poartă a Kievului*

Creația

Creația simfonică

- 1858 (19) Scherzo pentru orchestră
- 1861 (22) *Alla marcia notturna*, pentru orchestră
 - Scherzo și Finale pentru simfonia în Re major (1861-2)
- 1867 (28) *Intermezzo Simfonic* in modo classico
- 1880 (41) *Marș turc* pentru orchestră

Creația camerală

- 1857 (18) *Souvenir d'enfance*, pentru pian
1858 (19) *Edipo*, pentru cor mixt (1858-60)
1859 (20) *Impromptu passioné*, pentru pian
1867 (28) *Noaptea Sf. Ioan pe Muntele Pleșuv*, pentru pian
1874 (35) *Tablouri dintr-o expoziție*, pentru pian
1874 (35) *Jesus Navin*, pentru contralto, bas, cor și pian (1874-7)
1880 (41) *Cinci cântece populare rusești* pentru cor de bărbați
1867 (28) *Meditation*, pentru pian
 Une larme, pentru pian
 Au village, pentru pian

Lieduri

- 1868 (29) *Camera copiilor*, ciclu de lieduri (1868-72)
1874 (35) Cele două cicluri de lieduri *Călătorii de iarnă*:
 Fără soare
 Cântecele și dansurile morții (1875-7)
1879 (40) *Balada puricelui* pentru cântecul lui Mephistopheles din *Faust* de Goethe

Creația vocal-simfonică

- 1859 (20) *Marcia di Sciamie*, pentru soliști, cor și orchestră
1867 (28) *La disfatta di Sennacherib*, prima versiune pentru cor și orchestră

Opere

- 1868 (29) *Zenitha* (Mariajul), operă (audiție particulară)
1868 (29) *Zenitha* (Mariajul), operă (audiție particulară)
1869 (30) *Boris Godunov*, operă, prima versiune cu pian (rescris în 1872)
1872 (33) *Hovanscina*, opera
1874 (35) *Târgul din Sorocinsk*, operă (o parte din lucrare a fost orchestrată ca *O noapte pe Muntele Pleșuv* de Rimski-Korsakov)

NIKOLAI RIMSKI-KORSAKOV

n. la Tikhvin, la 6 martie 1844

m. la St Petersburg, la 21 iunie 1908, (la 64 de ani)

Tatăl său a fost guvernator și moșier, iar toată familia era pasionată de muzică. Nikolai a studiat pianul de plăcere, urmând să se dedice carierei navale. De la 12 ani urmează cursurile Colegiului Naval de la Sankt Petersburg, profesorul său de pian prezentându-l lui Balakirev și se va alătura membrilor Grupului celor cinci. Continuă cariera navală și în timpul croazierei de trei ani în jurul lumii (1862-65), compune la cererea lui Balakirev prima simfonie rusă (inițial în mib minor, apoi mi minor 1884). La 27 de ani, spre surprinderea sa, i se oferă postul de profesor de compoziție și orchestrație la Conservatorul din Sankt Petersburg. Deține funcția de inspector al Orchestrelor Navale. Creația sa evocă o lume poetică, feerică, inspirată de poveștile populare, unele culese chiar de el. Stilul său simfonic, îl continuă pe Berlioz, Liszt. În armonie – cultivă un limbaj cromatic care îl apropie de Debussy și Stravinski. A desfășurat o intensă activitate pedagogică pregătind elevi iluștri, ca Liadov, Arenski, Grecianinov, Glazunov, Respighi, Miaskovski, Stravinski și Prokofiev

Creația reprezentativă

- creația de operă (15):

 în stil italian – *Logodnica țarului*

 influența wagneriană, melodia infinițită - *Mozart și Salieri, Mlada*

 sinteză între opera lirică și declamatorie – *Snegurocika, Sadko*

- balet: *Cocoșul de aur; Șeherezada*

 - *Tratat de orchestrație*

 - Culegere de cântece populare (1876-8)

Creația

Creația simfonică

1861-5 (17-21) Simfonia nr. 1 în Mib major

1866 (22) *Uvertură pe teme rusești*

 Simfonia nr. 3 în Do major (1866-73)

1867 (23) *Sadko*, poem simfonic (dezvoltat mai târziu în operă-balet)

Fantezie pe teme sârbești pentru orchestră

(25) *Antar*, suita simfonică (la origine Simfonia nr. 2)

1879 (35) *Sinfonietta* pe teme rusești

Legendă, pentru orchestră (1879-80)

1887 (43) *Capriccio espagnol*, pentru orchestră

1888 (44) *Șeherezada*, suită simfonică

1905 (61) *Variațiuni pe un cântec popular rus*, pentru orchestră

Creația concertantă

1882-3 (38-9) Concert pentru pian în do# minor

1886 (42) *Fantasia Concertante pe teme rusești* pentru vioară și orchestră

1903 (59) *Souvenir de trois chants polonais*, pentru vioară și orchestră

Creația camerală

1875 (31) Cvartet nr. 1

 Trei piese pentru pian

 Șase fugi

1876 (32) Sextet pentru coarde

 Cvintet pentru pian și alămuri

1878 (34) *Variațiuni B-A-C-H*, pentru pian

 Patru piese pentru pian

1897 (53) Trio cu pian

1903 (59) *Serenadă*, pentru violoncel și pian

Lieduri

1897 (53) Trei cicluri de lieduri: *Primăvara, Poetului, Pe mare*

Creația vocal-simfonică

1888 (44) *Marele Paște rus*

Opere

1878 (34) *Noapte de mai*

1892 (48) *Mlada*

1895 (51) *Noaptea de Crăciun*

1898 (54) *Mozart și Salieri*

1899 (55) *Mireasa țarului*
1900 (56) *Povestea țarului Saltan*
1902 (58) *Kaşcei, nemuritorul*
1903 (59) *Orașul invizibil Kitej* (1903-5)
1906-7 (62-3) *Cocoșul de aur*

Lecția nr. 9

Școala cehă

Școala națională cehă are doi mari reprezentanți formați de compozitorii romantismului francez și german: Bedřic Smetana și Antonin Dvořak.

BEDŘIC SMETANA

n. la Litomisl, Boemia la 2 martie 1824

m. la Praga, la 12 mai 1884 (la 60 de ani)

A crescut într-un mediu umanist, tatăl său fiind violonist amator. La patru ani cânta bine la vioară: în anul următor susținea partea de vioara I într-un cvartet de Haydn. La zece ani a susținut un recital public și la pian. Studiază la Praga compoziția. Îi întâlnește pe Berlioz și Schumann în perioada angajamentului său la contele Leopold Thun. Admirator al lui Liszt, îi cere acestuia opinia atunci când decide să renunțe la cariera sa de pianist și înființează în 1848 Conservatorul din Praga. Din 1856 peacă în Suedia la Göteborg ca dirijor, departe de evenimentele tragice care i-au marcat viața²⁷. Revine la Praga în 1861 în fruntea unei formații de cânt, *Hlahol* și scrie cronici muzicale. Luptă cu surzenia și o boală mentală compunând până în ultima clipă.

Stilul său componistic îl urmează pe Liszt și Wagner, temele sale din poemele simfonice și operele dramatice vizând monumentalul. Multă vreme a fost apreciat mai mult pentru latura națională a creației sale, temele de inspirație folclorică și caracterul comic al operei *Mireasa vândută*.

Creația

Creația simfonică

1848-9 (24-5) *Uvertura festivă*, în Re major

1853-4 (29-30) *Simfonia festivă*, în Mi major

1858 (34) *Richard al III-lea*, poem simfonic

Tabăra lui Wallenstein, poem simfonic (1858-9)

1860-1 (36-7) *Haakon Jarl*, poem simfonic

Preludiu solemn în Do major pentru orchestră

1874 (50) *Ma Vlast* (Patria mea), șase poeme simfonice:

Vysehrad (Înaltul castel)

Vltava

Sarka

Din pădurile și câmpiile Boemiei

Tabor

Blanik

²⁷ În 1855 pierde trei din cele patru fiice, iar în 1859 le urmează și soția, bolnavă de tuberculoză.

Creația camerală

1855 (31) Trio cu pian în sol minor

1862 (38) *Pe malul mării*, pentru pian

Cvartet de coarde nr. 1, *Din viața mea*, în mi minor

1878 (54) *Dansuri cehești*

1882 (58) Cvartet de coarde nr. 2 în re minor

Opere

1863 (39) *Brandenburghezi în Boemia*, operă

1866 (42) *Mireasa vândută*, operă

1868 (44) *Dalibor*, operă

1874 (50) *Cele două văduve*, operă

1876 (52) *Sărutul*, operă

1878 (54) *Secretul*, operă

1881 (57) *Libuse*, operă

ANTONIN DVOŘAK

n. la Nelahozeves Boemia, la 8 septembrie 1841

m. la Praga, la 1 mai 1904 (la 62 de ani)

Antonin Dvořak provenea dintr-o familie de meseriași, asemenea lui Smetana, tatăl era iubitor de muzică, cânta la țiteră. Tânărul Dvořak a studiat cântul, vioara, pianul și orga, iar la 16 ani va urma la Praga cursurile unei școli de orgă. Se întreține cântând la violă prin cafenele și la orgă într-un azil de bolnavi mental. Între anii 1866-1871 este angajat ca violist în orchestra teatrului înființat în 1862 de Smetana. Aici va cunoaște creația clasicilor și a lui Liszt, Schumann și Wagner. Primele sale creații, două simfonii, două opere, lieduri, lucrări camerale vor purta amprenta marilor maestri. Părăsește teatrul pentru un post de organist, îi va rămâne mai mult timp pentru compoziție. La recomandarea lui Hanslick și Brahms, obține o bursă de studii la Viena (1875-78). Brahms îi va înlesni și editarea *Dansurilor slovace*, piese pentru pian la patru mâini care îi vor aduce celebritatea. Temele de inspirație folclorică slavă, cehe devin caracteristice stilului său, iar cele programatice vor avea subiecte din istoria și mitologia slavă. Dvořak va întreprinde nouă călătorii în Anglia, Simfonia a VII-a fiind prezentată în premieră londoneză în 1885. În 1890 și 1891 va fi distins cu titlul de *doctor honoris causa* al universităților din Cambridge și Praga, iar din 1892 va fi directorul National Conservatory of Music din New York, timp de trei ani. Cea de-a noua sa simfonie *Din lumea nouă* și *Cvartetul american* vor fi rodul acestei perioade. Din 1895 revine la catedra de compoziție din Praga.

A compus în spiritul cântecului popular ceh, lucrările sale nu citează teme folclorice în original. Simfonia a IX-a este o sinteză originală ale cântului și dansului amer-indian și afro-american cu cea slovacă. La premiera din New York din decembrie 1893, simfonia s-a bucurat de un imens succes. Ultimele sale creații, poeme simfonice și opere ca *Rusalka* (premiera în 1901 la Praga) poartă amprenta impresionismului.

Creația reprezentativă

9 Simfonii: a IX-a *From the New World* (1893)

Dansuri slave

Concert pentru violoncel și orchestră

Concert pentru pian

Concert pentru vioară

Cvartet de coarde *American* (1893)

Trio cu pian *Dumka*

11 opere: *Rusalka* (1901)
Uverturi, serenade, cantate, oratorii

Creația simfonică

- 1865 (24) Simfonia nr.1 în do minor
 Simfonia nr. 2 în Sib major
- 1872 (31) *Noapte de mai*, nocturnă pentru orchestră
- 1872 (31) *Noapte de mai*, nocturnă pentru orchestră
- 1873 (32) Simfonia nr. 3 în Mib major
- 1874 (33) Simfonia nr. 4 în re minor
- 1875 (34) Simfonia nr. 5 în Fa major (după o numerotare anterioară nr. 3)
- 1877 (36) Variațiuni simfonice pentru orchestră
- 1878 (37) *Dansuri slave*, pentru orchestră (prima serie)
 Rapsodii slave, pentru orchestră
 Serenada în re minor, pentru orchestră
- 1879 (38) *Festival Marș*
 Suita cehă, în Re major
- 1880 (39) Simfonia nr. 6 în Re major (după o numerotare anterioară nr. 1)
- 1881 (40) *Legendă*, pentru orchestră
- 1882 (41) *Cornul*, uvertură
- 1883 (42) *Husitska*, uvertură
 Scherzo Capriccioso pentru orchestră
- 1885 (44) Simfonia nr. 7 în re minor (după o numerotare anterioară nr. 2)
- 1886 (45) *Dansuri slave*, pentru orchestră (seria a doua)
- 1889 (48) Simfonia nr. 8 în Sol major (după o numerotare anterioară nr. 4)
- 1891 (50) *Natură, Viață și Dragoste*, ciclul de uverturi:
 În mijlocul naturii, Carnaval și Othello (1891-2)
- 1893 (52) Simfonia nr. 9 în mi minor, *Din Lumea Nouă* (după o numerotare anterioară nr. 5)
 Cvintet de coarde în Mib major
- 1895 (54) Suita pentru orchestră
- 1896 (55) Patru poeme simfonice:
 Vodnic (Joc de apă)
 Polednice (Vrăjitoarea de Miazăzi)
 Zlatý kolovrat (Fusul de aur)
 Holoubek (Porumbelul sălbatic)
- 1897 (56) *Pisen bohatýrská* (Cântecul unui erou), poem simfonic

Creația concertantă

- 1865 (24) Concertul pentru violoncel în La major
- 1873 (32) Romanță, pentru vioară și orchestră
- 1876 (35) Concertul pentru pian în sol minor
- 1879 (38) Concert pentru vioară în la minor (1879-80)
- 1879 (38) Mazurka pentru vioară și orchestră
 Concertul pentru violoncel în si minor

Creația camerală

- 1861 (20) Cvartet de coarde nr. la minor
- 1862 (21) Cvartet de coarde nr. 1 în La major
 Cvintet cu Clarinet

Cypřiše, zece cântece de dragoste pentru cvartet de coarde, mai târziu pentru voce și pian

- 1870 (29) *Alfred*, lied cu pian
Dramatic (Tragic)
Overture
Notturmo, în Sib major, pentru coarde
Cvartet de coarde în Sib major
Cvartet de coarde în Re major
Cvartet de coarde în mi minor
- 1872 (31) Cvintet cu pian în La major
- 1873 (32) Cvartet de coarde în fa minor
Cvartet de coarde în la minor
Serenada, octet
Sonata pentru vioară în la minor
- 1874 (33) Cvartet în la minor
- 1875 (34) *Serenada* pentru coarde, în Mi major
Cvintet de coarde, cu contrabas, în Sol major
Cvartet cu pian în Re major
Trio cu pian în Sib major
Duete pe cântece morave
- 1876 (35) Cvartet de coarde în Mi major
Trio cu pian în sol minor
Patru cântece pentru cor mixt
- 1877 (36) Cvartet de coarde în re minor
- 1878 (37) Sextet de coarde în La major
Bagatele pentru două violi, violoncel și harmonium (sau pian)
- 1879 (38) Cvartet de coarde în Mib major
Poloneza în Mib major
- 1880 (39) Sonata pentru vioară în Fa major
Șapte cântece țigănești
- 1881 (40) Cvartet de coarde în Do major
- 1883 (42) Trio pentru pian în fa minor

Lieduri

1880 (39) *Șapte cântece țigănești*

Creția vocal-simfonică

- 1857-9 (16-18) Misa în Sib major
- 1876 (35) *Stabat Mater*
- 1885 (44) *Mireasa spectrului*, cantată
- 1886 (45) *St Ludmila*, oratoriu
- 1892 (51) *Te Deum*

Opere

- 1871 (30) *Král a uhliř*²⁸ (Rege și cărbunar), operă (prima versiune)
- 1877 (36) *Šelma sedlák*²⁹ (Țăranul hâtru), operă
- 1901 (60) *Rusalka*, operă

²⁸ King and Charcoal Burner.

²⁹ The Cunning Peasant.

Lecția nr. 10

Școala nordică

EDVARD HAGERUP GRIEG

n. la Bergen, Norvegia, la 25 iunie 1843

m. la Bergen, la 4 septembrie 1907 (la 64 de ani)

Familia sa, de origine scoțiană, erau de trei generații consuli la Bergen. Studiul pianului îl realizează sub îndrumarea competentă a mamei sale, o excelentă pianistă. Soția sa va fi verișoara sa, Nina Hagerup, o voce deosebită care-i va inspira creația de lieduri. Primele sale compoziții în genul variațiunilor datează din 1852, când tânărul compozitor norvegian avea doar nouă ani. La recomandarea lui compatriotului său, violonistul vituoz al scenelor europene, Ole Bull, la 15 ani Grieg va urma cursurile Conservatorului din Leipzig (1858-62) cu I. Moscheles, M. Hauptmann, E.Fr. Richter și C. Reinecke. Va fi impresionat de creația lui Schumann și se bucură de încurajarea și aprecierea lui Liszt. În 1863, la Copenhaga îl întâlnește pe R. Nordraak³⁰ care-i va trezi interesul pentru muzica populară norvegiană. Înființează împreună cu N. Gade, R. Nordraak și danezul C. Horneman, după modelul Schumann – Mendelssohn, grupul *Euterpe*. Revine în țară în 1866 și întreprinde o activitate intensă pentru o artă națională și pune bazele *Societății de muzică* la Oslo. Are o triplă activitate de compozitor, organizator al vieții muzicale în Norvegia și activitate concertistică ca pianist și dirijor.

Creația

Creația simfonică

1865 (22) *Toamna*, uvertură concert

1872 (29) *Sigurd Jorsalfar*, muzică de scenă

1875 (32) *Peer Gynt*, muzică de scenă

1898 (55) *Dansuri Simfonice*, pentru orchestră

Creația concertistică

1869 (26) Concert pentru pian în la minor

Creația camerală

1865 (22) Sonata pentru vioară nr. 1

1867 (24) *Piese lirice* pentru pian, vol. I

Sonata pentru vioară nr. 2

1878 (35) Cvartet de coarde în sol minor

1881 (38) *Dansuri norvegiene*

1883 (40) *Piese lirice* pentru pian, vol. II

1884 (41) *Piese lirice* pentru pian, vol. III

1885 (42) *Suita Holberg*, pentru coarde sau pian

1887 (44) Sonata pentru vioară nr. 3

1888 (45) *Piese lirice* pentru pian, vol. IV

1891 (48) *Piese lirice* pentru pian, vol. V

1893 (50) *Piese lirice* pentru pian, vol. VI

1895 (52) *Piese lirice* pentru pian, vol. VII

³⁰ Rikard Nordraak (1842-1866) compozitor norvegian, creatorul imnului de stat.

- 1896 (53) *Piese lirice* pentru pian, vol. VIII
 1898 (55) *Piese lirice* pentru pian, vol. IX
 1901 (58) *Piese lirice* pentru pian, vol. X

Lieduri

- 1880 (37) *Două melodii elegiace*
 1862 op.2 (4 lieduri germane), 1864 op.4 (6 lieduri germane), op.5 (4 lieduri pe versuri de H.Chr. Andersen), 1862 op. 10, 1870 op. 15, 1869 op. 18 (două caiete), 1872 op.21(4 lieduri pe versuri de Bjornson), 1876 op.25 (6 lieduri pe versuri de Ibsen), op.26, 1882 op.33(două caiete), 1869-85 op.39, 1886 op.44, 1889 op.48 și 49, 1894 op.58 (ciclul Norge), 1894 op. 59 și 60, 1895 op.61 (7 cântece pentru copii), 1900 op. 69 și 70

Creația vocal-simfonică

- 1871 (28) *Foran Sydens Kloster*, după Bjornson, pentru solo sopran, alt, cor și orchestră

Opere

- 1873 (30) *Olav Trygvason*, după Bjornson, neterminată

JEAN SIBELIUS

n. la Hameenlinna, Finlanda, la 8 decembrie 1865

m. la Jarvenpaa, la 20 septembrie 1957 (la 91 de ani)

Își pierde la doi ani tatăl, medic îmbolnăvit de holeră. Studiază încă din copilărie vioara și după studii de drept la Helsinki, din 1886 își va perfecționa tehnica violonistică la Conservatorul din Helsinki înființat de Martin Wegelius în 1882. Cu acesta va studia și compoziția. La Conservatorul din Helsinki îl cunoaște pe F. Busoni³¹, cu care leagă o relație de prietenie. Continuă studiile la Berlin (1889-90) și Viena (1890-91). Se lansează cu poemul simfonic *Kullervo* bazat pe mitologia nordică³². Prin activitatea sa dirijorală contribuie la cunoașterea și aprecierea lucrărilor sale simfonice în centrele culturale ale Germaniei și Angliei. După o întrerupere a concertelor din cauza unei boli suspectată a fi cancer, urmată de o serie de intervenții chirurgicale (1908), va relua turneele ca dirijor. Devenit celebru, obține catedra de compoziție la Academia Imperială de Muzică din Viena (1912) iar cu ocazia unei vizita în Statele Unite, i se conferă titlul onorific de doctor al Universității din Yale (1914). În 1920 se retrage din viața muzicală pentru a compune cea de a VIII-a simfonie, pe care o distruge.

Creația

Creația simfonică

- 1890-1 (25-6) Uvertură în la minor
 Uvertură în Mi major
 1891 (26) Scene de balet
 1892 (27) *En Saga*, poem simfonic (revizuit în 1901)
 Kullervo, poem simfonic
 1893 (28) *Karelia*, uvertură
 Karelia, suită, pentru orchestră
 Lebăda din Tuonela, pentru orchestră (nr. 3 din cele *Patru legende din Kalevala*)
 1894 (29) *Cântec de primăvară*, poem simfonic
 1895 (30) *Cassazione*, pentru orchestră (nepublicat)

³¹ Ferruccio Busoni (1866-1924), compozitor și pianist italian. Din 1888 profesază la Conservatoarele din Helsinki, Moscova și Boston

³² Majoritatea poemelor sale simfonice au ca sursă de inspirație *Kalevala*, o vastă epopee națională de peste 75000 de versuri, publicată în 1849 și care a influențat creația artiștilor finlandezi din a doua jumătate a secolului XIX și începutul secolului XX

- Lemminkäinen și fecioarele din Saar* (nr. 1 din cele *Patru legende din Kalevala*)
Lemminkäinen în Tuonela (nr. 2 din cele *Patru legende din Kalevala*)
Reîntoarcerea lui Lemminkäinen (nr. 4 din cele *Patru legende din Kalevala*)
- 1898 (33) *Regele Christian II*, muzică de scenă
 Simfonia nr.1 în mi minor (1898-9)
- 1899 (34) *Scenes istorice*, Suita nr. 1, trei piese orchestrale
- 1900 (35) *Finlandia*, poem simfonic
- 1901 (36) Simfonia nr. 2 în Re major
Cortegiu, pentru orchestra (nepublicat)
Portrete, pentru coarde
Romanță, pentru coarde
- 1904 (39) *Kuolema*, muzică de scenă, include *Vals Trist*
 Simfonia nr. 3 în Do major (1904-07)
- 1905 (40) *Pelléas et Mélisande*, muzică de scenă
- 1906 (41) *Fata lui Pohjola*, fantezie simfonică
- 1907 (42) *Sărbătoarea lui Belshazzar*, suită pentru orchestră
- 1911 (46) Simfonia nr. 4 în la minor
 Suita *Rakastava*, pentru orchestră
Valse romantique, pentru orchestră
Canzonetta, pentru coarde
- 1912 (47) *Scènes historiques*, Suite No 2, three orchestral pieces
Două serenade pentru vioară (1912-13)
- 1913 (48) *Scaramouche*, pantomimă
Il Bardo, poem simfonic
- 1914 (49) *Oceanidele*, poem simfonic
 Simfonia nr. 5 în Mib major (1914-15)
- 1918 (53) *Pământul patriei*, cantată pentru cor mixt și orchestră
- 1919 (54) *Scene pastorale*, pentru orchestră
Valse lyrique, pentru orchestră
Valse chevaleresque, pentru orchestră
- 1922 (57) *Suite caractéristique* (Vivo, Lento, Commodo)
- 1923 (58) Simfonia nr. 6 în re minor
- 1924 (59) Simfonia nr. 7 în Do major (într-o singură mișcare)
- 1925 (60) *Tapiola*, poem simfonic
- 1926 (61) *Furtuna*, muzică de scenă
- 1929 (64) Simfonia nr. 8 (distrusă)

Creația concertantă

- 1903 (38) Concert de vioară în re minor (revizuit în 1905)
- 1917 (52) *Humoresca*, pentru vioară și orchestră

Creația camerală

- 1881-2 (16-17) Trio cu pian în fa minor
 Cvartet cu pian în mi minor
- 1885 (20) Cvartet de coarde în Mib major
- 1888 (23) Temă cu variațiuni pentru cvartet în do# minor
- 1889 (24) Cvintet cu pian
 Cvartet în Sib major
 Suita pentru vioară, violă și violoncel
 Sonata pentru vioară în Fa major

- 1901 (36) *Portrete*, pentru coarde
 1905 (40) *Fără Lamentații*, pentru cor mixt
 1908 (43) Cvartet de coarde în 5 părți, *Voces Intimae*
 1921 (56) *Suite mignonne*, pentru flaut și coarde
 Suite champetre, pentru coarde

Creația vocal-simfonică

- 1902 (37) *Originea focului*, pentru bariton, cor bărbătesc și orchestra (revizuit în 1910)
 1906 (41) *Regina eliberată*, cantată pentru cor mixt și orchestră
 1918 (53) *Pământul patriei*, cantată pentru cor mixt și orchestră
 1919 (54) *Cântecul pământului*, cantată pentru cor mixt și orchestră
 1920 (55) *Odă pământului*, cantată pentru cor mixt și orchestră

Opere

- 1896 (31) *Fata din turn*, operă (nepublicată)

Lecția nr. 11

Școala spaniolă

- se fondează *Școala componistică spaniolă* bazată pe prelucrarea ritmurilor și temelor folclorice
- Pedrell³³ afirmase că muzica unei națiuni trebuie să se bazeze pe elemente populare (*Pour notre musique*, 1891) și a atras atenția asupra tradiției polifonice a muzicii spaniole
- de origine catalană, Albeniz a fost inspirat mai mult de muzica andaluză maură, iar andaluzul de Falla de muzica din Catalonia.
- Granados înființează Conservatorul din Barcelona

ISAAC ALBENIZ

n. la Camprodon, Gerona, Spain, la 29 mai 1860

m. la Cambo-les-Bains, în Franța, la 18 mai 1909, (la 48 de ani)

La patru ani apare în public la Barcelona, ca pianist precoce. La șapte trece de examenul de pian la Conservatorul din Paris, dar nu va fi admis din cauza comportamentului său ireverențios. Are o viață aventuroasă, pleacă și de la Conservatorul din Madrid și trăiește o viață de boem, trăind din cântatul la pian. La 15 ani concertase în toată lumea. A studiat cu Liszt, d'Indy și Dukas, dar Fauré a contribuit cel mai mult la formarea sa muzicală (1893). Este tentat de operă de un bancher englez care-i propune transpunerea dramelor sale pe muzică; dar a excelat în creația pentru pian.

- noutatea stilului său constă în îmbinarea modurilor antice cu armonii complexe, în sonorități de flamenco, ornamentate cu *acciaccatures*, de mare efect
- crearea unei pianistici de mare virtuozitate, de mare dificultate tehnică

Creația

Creația simfonică

- 1887 (27) *Rhapsodia Española*, pentru orchestră

³³ A redescoperit și editat în opt volume (1902-1913) creația lui Tomas Luis da Vittoria (1548-1611).

1899 (39) *Catalonia*, rapsodie orchestrală

Creația concertistică

1887 (27) Concert pentru pian

Creația camerală

1886 (26) *Recuerdos de Viaje*, pentru pian
Torre Bermeja, pentru pian

1889 (29) *Suite española*, pentru pian

1896 (36) *Cantos de España*, pentru pian
España, pentru piano

1906-9 *Iberia*. ciclu pentru pian

1908 (48) *Navarra*, pentru pian

Lieduri

Creația vocal-simfonică

Opere

1893 (33) *The Magic Opal*, operă

1894 (34) *San Antonio de la Florida*, operă

1895 (35) *Enrico Clifford*, operă

1896 (36) *Pepita Jimenez*, operă

1906 (46) *Merlin*, operă

ENRIQUE GRANADOS

n. Lérida, Catalonia 27 iulie 1867

m. în naufragiu, împreună cu soția, în 24 martie 1916, la 48 de ani

Tatăl, era cubanez în Armata Spaniolă iar mama, originară din Galiția. Studiile muzicale le începe în orașul natal, pe urmă la Barcelona. Se întreține cântând în cafenele. În 1883 câștigă o competiție pianistică și învață armonia cu Felipe Pedrell³⁴. Este trimis la studii în Paris, dar febra tifoidă îl vor împiedica să frecventeze regulat cursurile, dar va fi admis la câteva cursuri și se va pregăti în particular cu Bériot. După doi ani se întoarce la Barcelona și înființează Conservatorul din Barcelona. Ca pianist concertează cu violoniști celebri ca Ysaye și Thibaud, cu pianistii Risler și Saint-Saëns, violoncelistul Pablo Casals sau în formații camerale. Succesul primei sale opere, *Maria del Carmen* (Madrid, 1898) și lucrările pianistice: 12 *Danzas españolas* (1892-1900), *Escenas románticas* (1904?), *Goyescas*, inspirate de picturile lui Goya expuse la Prado (1911) îi vor aduce celebritate. Mai târziu, *Goyescas* va deveni operă, bazată pe un libret verist de Fernando Periquet, va purta același nume și va fi prezentată în primă audiție la New York, în ianuarie 1916, după ce proiectata premieră pariziană fusese anulată din cauza războiului. La întoarcerea din Statele Unite, compozitorul își va găsi sfârșitul, vasul *Sussex* cu care călătorea împreună cu soția sa fiind torpilat de un submarin german în Canalul Mânecii.

³⁴ Felipe Pedrell (1841-1922), compozitor, folclorist și muzicolog spaniol. A fost profesorul de armonie și compoziție a lui Albeniz, Granados și Manuel de Falla.

S-a afirmat despre Enrique Granados că, influențat de muzica lui Schumann, Chopin și Grieg, a fost „un colorist la fel de delicat ca Albéniz, cu rafinament poetic și forță emoțională”, dar care a tins, în creația sa, către universalitate.

Creația

Creația simfonică

Elisenda, suită

Navidad, suită

Suita Arabă

Suita Gallega

Marcha de los Vencidos

La Nit del Mort, poem simfonic

Serenata, pentru orchestră

Tres Danzas Espagnoles, pentru orchestră

Creația camerală

1911 (43) *Goyescas*, pentru pian

Serenata, pentru două vioară și pian

Trova, pentru violoncel și pian

Trio pentru pian, vioară și violoncel

Oriental, pentru oboi și coarde

Cant de las Estrelle, pentru cor, orgă și pian

Opere

1898 (31) *Maria del Carmen*, operă

1916 (48) *Goyescas*, operă

MANUEL DE FALLA

n. la Cadiz, la 23 noiembrie 1876

m. la Alta Gracia, Argentina, la 14 November 1946 (la 69 de ani)

A fost fiul unui bogat comerciant. La 20 de ani trece cu succes examenul de pian la Conservatorul de la Madrid în calitate de candidat extern. La o competiție de creație de operă câștigă locul I (1905) cu *La vida breve*, dar lucrarea nu a fost reprezentată. Va pleca la Paris și se va împrieteni cu Debussy, Ravel, Dukas, Stravinski și Albeniz. I se cântă cele *Patru piese spaniole* la Societatea Națională. Compune *Noți în grădinile Spaniei*, iar la întoarcerea acasă la Madrid, compune *Amorul vrăjitor* (1915), baletul *Tricornul* (1919) pentru Baletetele ruse, opera *Păpușile meșterului Pedro* (1923) și concertul pentru clavecin pentru Wanda Landowska. Ultima lucrare compusă înainte de plecarea în Argentina este *Homenages* pentru Arbos, Dukas, Debussy și Pedrell. Epopeea *Atlantida*, îmbinarea sufletului iberic cu spiritul creștin, misa rămasă neterminată din cauza atacului de cord suferit la Buenos Aires, încheie cariera muzicală într-un stil simplificat, într-un diatonism pur sau modalism arhaizant.

Creația

Creația simfonică

1940 (67) *Homenaje, pour le tombeau de Debussy* versiune orchestrală

Creația concertistică

1909 (33) *Noți în grădinile Spaniei*, pentru pian și orchestră (1909-15)

1923-6 (47-50) Concert pentru clavecin, flaut, oboi, clarinet, vioară și violoncel

1934 (58) *Fanfară* pentru suflători și percuție

Creația camerală

1908 (32) *Pieces espagnoles*, pentru pian

1919 (43) *Fantasia betica*, pentru pian

1921 (45) *Hommage pour le tombeau de Debussy*, pentru chitară

1935 (59) *Pour le tombeau de Paul Dukas*, pentru pian

Lieduri

1909 (33) *Trois melodies*, lieduri

1922 (46) *Șapte cântece populare spaniole*

Creația vocal-simfonică

Opere

1913 (37) *La Vida Breve*, operă

1915 (39) *El Amor Brujo*, balet

1919 (43) *El sombrero de tres picos* (Tricornul), balet

1922 (46) *El Retablo de Maese Pedro* (Teatrul de păpuși al meșterului Pedro), operă

Lecția nr. 12

Școala franceză

Prin César Franck, muzica instrumentală franceză cunoaște o nouă dimensiune evolutivă. Punctul de plecare este stilul improvizatoric specific orgii în care compozitorul experimentează noi sonorități armonice, cromatisme îndrăznețe, rezultatul fiind un limbaj instrumental personalizat preluat de discipolii maestrului. Revirimentul muzicii religioase se va datora invenției lui Cavaillé-Coll, crearea orgii simfonice, pusă în valoare de César Franck. Noutatea în creația sa sonato-simfonică o reprezintă unitatea ciclică: temele tuturor părților derivă din ideea de incipit.

Camille Saint-Saëns înființează în 1871 *Société Nationale de Musique* împreună cu César Franck și alți compozitori³⁵. Stilul instituit de Saint-Saëns prin *Societate* a fost erudiția combinată cu o rigoare rezervată exprimată într-o manieră elegantă. A fost considerat promotorul neoclasicismului francez alături de Charles Gounod. Promovarea muzicii franceze va trezi interesul pentru predecesori: Saint-Saëns se va ocupa personal de editarea operelor complete ale lui Jean Philippe Rameau și trei dintre operele lui Christoph Willibald Gluck³⁶.

CÉSAR FRANCK

n. la Liège, la 10 decembrie 1822

m. la Paris, la 12 noiembrie 1890 (la 67 de ani)

Frații Franck au fost hărăziți carierei muzicale de la o vârstă precoce și trimiși la Conservatorul din Liège. César la 12 ani și-a început primul său turneu concertistic ca pianist împreună cu fratele său, violonist. Din 1837 urmează cursurile Conservatorului din Paris iar

³⁵ Vincent d'Indy, Henri Duparc, Ernest Chausson.

³⁶ *Armide*, *Orphée* și *Echo et Narcisse*.

între anii 1842-1843 va continua să concerteze. Se va dedica după 1843 activității pedagogice pe timpul săptămânii și organist, respectiv maestru de cor la sfârșit de săptămână. Din 1872 este numit profesor de orgă la Conservator, avându-i ca studenți pe Vincent d'Indy³⁷, Ernest Chausson, Debussy și Gabriel Pierné³⁸. César Franck a murit accidentat de un omnibus tras de cai.

Creația

Creația simfonică

1846 (24) *Ce qu'on entend sur la montagne*, poem simfonic (1846)

1876 (54) *Les éolides*, poem simfonic

1882 (60) *Le chasseur maudit*, poem simfonic

1884 (62) *Les djinns*, poem simfonic pentru pian și orchestră

1888 (66) Simfonia în re minor (1886-8)

1889 (67) Cvartet de coarde în Re major

1890 (68) *Corale* pentru orgă

Creația pentru orgă

1878 (56) *Cantabile* pentru orgă

Fantaisie în La major pentru orgă

Piece heroique, pentru orgă

1880 (58) *L'Organiste*, 55 piese pentru armoniu

1890 (68) *Corale* pentru orgă

Creația concertistică

1885 (63) *Variațiuni simfonice*, pentru pian și orchestră

Creația camerală

1840 (18) Trei trio-uri cu pian în fa# minor, Sib major, si minor, Op 1

1842 (20) Trio cu pian nr. 4 în Si major

1843 (21) Andante quietoso pentru vioară și pian în La major

1872 (50) *Panis Angelicus*, pentru solo tenor, orgă, harpă, violoncel și contrabas

1879 (57) Cvintet cu pian în fa minor

1884 (62) *Les djinns*, poem simfonic pentru pian și orchestră

Prélude, Chorale et Fugue pentru pian

1886 (64) Sonata pentru vioară și pian în La major

1887 (65) *Prelude, Chorale et Finale* pentru pian

1889 (67) Cvartet de coarde în Re major

Creația vocal-simfonică

1846 (24) *Ruth*, cantată

1858 (36) *Ave Maria*, motet

1865 (43) *Turnul lui Babel*, oratoriu

1874 (52) *Redemption*, cantată cu interludiu simfonic

1879 (57) *Beatitudes*, cantată

1881 (59) *Rebecca*, pentru soliști, cor și orchestră

1888 (66) *Psyché*, poem simfonic cu cor

Opere

1851-2 (29-30) *Le valet de ferme*

³⁷ Va continua tradiția lui Franck la *Schola Cantorum*.

³⁸ Henri-Constand-Gabriel Pierné (1863-1837) l-a urmat pe C. Franck la biserica St. Clotilde ca organist.

1882 (60) *Hulda*, (1882-5)
1888 (66) *Ghisèle*³⁹ (1888-90)

EDOUARD LALO

n. la Lille, la 7 ianuarie 1823m. la Paris, la 12 aprilie 1892 (la 69 de ani)

S-a afirmat ca violonist la Conservatoarele din Lille și Paris. După terminarea studiilor a desfășurat o activitate pedagogică și concertistică în cadrul unui cvartet. Căsătoria cu o cântăreață (1865) l-a determinat să compună pentru scenă, dar războiul franco-prusac a zădărnicit concertul. Operele sale s-au bucurat de un apreciere mediocră până la succesul operei sale *Le Roi d'Is* din 1888.

Creația

Creația simfonică

1872 (49) *Deux Aubades*, pentru orchestră mică
Divertissement, pentru orchestră mică
1875 (52) *Allegro Symphonique*
1881 (58) *Rhapsodie norvégienne*
1882 (59) *Ballet Suites* nr. 1 și 2, *Namouna*
1884 (61) *Scherzo*
1886 (63) Simfonia în sol minor

Creația concertistică

1872 (49) Concert pentru vioară în Fa major
1873 (50) *Symphonie espagnole*, pentru vioară și orchestră, în 5 părți
1876 (53) Concert pentru violoncel
1889 (66) Concert pentru pian în sol minor

Creația camerală

1855 (32) Cvartet de coarde în Mib major

Lieduri

Creația vocal-simfonică

Opere

1888 (65) *Le Roi d'Ys*, operă

CAMILLE SAINT-SAËNS

n. la Paris, la 9 octombrie 1835

m. la Alger, la 16 decembre 1921 (la 86 de ani)

Din părinți țărani, Camille Saint-Saëns a început studiul pianului la șapte ani și a cântat pentru prima dată în public la zece. Este primit la Conservatorul din Paris în 1848 și studiază compoziția cu Halévy din 1851. Se prezintă pentru competiția Premiul Romei, dar eșuează. Devine organist la Saint-Merry în 1853 și la Madeleine în 1857. Singura perioadă când a profesat a fost între anii 1861-65 la Școala Niedermeyer, printre elevii săi numărându-se și Gabriel Fauré. Eșecul unei noi încercări de a obține Premiul Romei (1864) va fi compensat de prietenia lui Liszt care îl va încuraja să compună. Recunoașterea oficialităților îi va conferi ordinul Legiunea de Onoare în 1868, la numai 33 de ani. Anul 1875 va marca începutul unor

³⁹ Drame lyrique.

turnee internaționale încununat de succes: este distins cu titlul de doctor honoris causa al Universității din Cambridge. După 1890 va compune mai puțin, dedicându-se literaturii.

Creația

Creația simfonică

- 1855 (20) Simfonia nr. 1 în Mib major
- 1871 (36) *Le rouet d'Omphale*⁴⁰, poem simfonic
Marche héroïque, pentru orchestră
- 1873 (38) *Phaeton*, poem simfonic
- 1874 (39) *Danse macabre*, poem simfonic
- 1877 (42) *La Jeunesse d'Hercule*, poem simfonic
Suită pentru orchestră
- 1878 (43) Simfonia nr. 2 în la minor
- 1886 (51) Simfonia nr. 3 în do minor, cu orgă și două piane
- 1902 (67) *Coronation March*

Creația concertistică

- 1858 (23) Concert pentru pian nr. 1 în Re major
- 1859 (24) Concert pentru vioară nr. 1 în la minor
- 1868 (33) Concert pentru pian nr. 2 în sol minor
- 1869 (34) Concert pentru pian nr. 3 în Mib major
- 1870 (35) *Introduction et Rondo Capriccioso*, pentru vioară și orchestră
- 1873 (38) Concert pentru violoncel nr. 1 în la minor
- 1875 (40) Concert pentru pian nr. 4 în do minor
- 1879 (44) Concert pentru vioară nr. 2 în Do major
- 1880 (45) Concert pentru vioară nr. 3 în si minor
- 1886 (51) *Le Carnaval des animaux*, pentru două piane și orchestră
- 1895 (60) Piano Concerto No 5 în F major
- 1902 (67) Concert pentru violoncel nr. 2 în re minor

Creația camerală

- 1855 (20) Cvintet cu pian în La major, cu contrabas ad libitum
- 1863 (28) Trio cu pian nr. 1 în Fa major
- 1866 (31) Suita în re minor pentru pian, violoncel (vioară sau violă)
- 1885 (50) Sonata pentru vioară și pian nr. 1 în re minor
- 1892 (57) Trio cu pian nr. 2 în mi minor
- 1896 (61) Sonata pentru vioară nr. 2 în Mib major
- 1900 (65) Cvartet de coarde în mi minor
- Saint-Saëns a mai compus:
 - Serenada pentru pian, orgă, vioară și violă (sau violoncel)
 - Sonata pentru violoncel nr. 1 în do minor
 - Cvartet cu pian în Sib major
 - Septet în Mib major pentru pian, trompetă, oboi cvartet de coarde
 - Capriciu pe arii daneze și rusești
 - Sonata pentru violoncel nr. 2 în Fa major
 - Fantaisie*, pentru harpă și vioară
 - Le Muse et le poete*, pentru trio cu pian
 - Cvartet de coarde în Sol major
 - Sonata pentru clarinet în Mib major
 - Sonata pentru fagot în Sol major

⁴⁰ Vârtelnița Omfalei

Creația pentru orgă

- 1857 (22) Fantezia pentru orgă nr. 1
- 1894 (59) *Préludes et fugues* pentru orgă
- 1897 (62) 7 *Improvisations* pentru orgă mare
- 1898 (63) *Préludes et fugues* pentru orgă
- 1918 (83) Fantesia nr. 3 pentru orgă

Lieduri

- 1870 (35) *Melodies persanes*, 6 lieduri
- 1915 (80) *La cendre rouge*, zece lieduri

Creația vocal-simfonică

- 1876 (41) *Le Déluge*, oratoriu
- 1913 (78) *The Promised Land*, oratoriu

Opere

- 1872 (37) *La Princesse jaune*, operă
- 1877 (42) *Samson and Delilah*, operă

EMMANUEL CHABRIER

n. la Amhert, Franța, la 18 ianuarie 1841

m. la Paris, la 13 septembrie 1894 (la 53 de ani)

Tatăl său l-a îndrumat spre studii juridice, considerând muzica un hobby. A învățat pianul de la șase ani și pentru că doi dintre profesorii săi erau spanioli, a îndrăgit de timpuriu muzica lor. A studiat dreptul la Paris și a intrat în Ministerul de Interne unde a lucrat între anii 1861 și 1880. Și-a continuat în această perioadă studiile muzicale, publicând la treizeci de ani primele sale opusuri. Va renunța la serviciul de la Minister, consacându-se compoziției și picturii, fiind un admirator al muzicii lui Wagner și al impresionismului. Deși a compus o muzică plină de spirit, apreciată pentru umorul său, o boală psihică îi va ruina sănătatea și îi va grăbi sfârșitul.

Creația

Creația simfonică

- 1883 (42) *España*, rapsodie pentru orchestră
- 1888 (47) *Marche joyeuse*, pentru orchestră

Creația pianistică

- 1860 (19) *Impromptu* în Do major pentru pian
- 1880 (39) *Dix Pieces pittoresques*, pentru pian
- 1883 (42) *Trois valse romantiques*, duo pentru pian
- 1885 (44) *Habanera*, pentru pian

Opere

- 1877 (36) *L'étoile*, operă
- 1879 (38) *Une Education manquée*, operetă
- 1886 (45) *Gwendoline*, operă
- 1887 (46) *Le Roi malgré lui*, operă

GABRIEL FAURÉ

n. la Pamiers, Ariège, la 12 mai 1845

m. la Paris, la 4 noiembrie 1924 (la 79 de ani)

Fiul unui învățător de la țară, educația sa muzicală nu a fost încurajată de familie. A urmat de la vârsta de nouă ani *Școala Niedermeyer*, pregătirea și susținerea lui Saint-Saëns (din 1865) va însemna lansarea lui în compoziție și pian⁴¹. Primul său angajament a fost postul de organist la Rennes (1866). În 1870 se înrolează ca infanterist în războiul franco-prusac. La întoarcere, ocupă postul de profesor la *Școala Niedermeyer*, apoi dirijor și organist la St. Madeleine (1877) și profesor de compoziție la Conservatorul din Paris (1896) în locul lui Massenet. Este numit directorul Conservatorului în 1905, pe care îl conduce cu o mână de fier. A avut studenți iluștri ca N. Boulanger, M. Ravel și G. Enescu. Se retrage în 1920, fiind chinuit de o hipoacuzie încă din 1910.

Creația sa poartă la început amprenta romantismului expresiv și interiorizat, caracterizat în epoca sa de apogeu printr-un colorit armonic inedit, o orchestrație plină de rafinament și un stil rarefiat, ascetic în perioada sa de suferință.

Creația

Creația simfonică

1875 (30) Suita pentru orchestră

Allegro Symphonique, pentru orchestră

1884 (39) Simfonia în re minor (nepublicată)

1888 (43) *Caligula*, muzică de scenă

1889 (44) *Shylock*, muzică de scenă

1898 (53) *Pelléas et Mélisande*, muzică de scenă

1901 (56) *La voile du bonheur*, muzică de scenă

1920 (75) *Masques et Bergamasques*, suită pentru orchestră

Creația concertantă

1878 (33) Concertul pentru vioară

1881 (36) *Ballade* pentru pian și orchestră

1882 (37) *Romance*, pentru vioară și orchestră

1919 (74) *Fantaisie*, pentru pian și orchestră

Creația camerală

1876 (31) Sonata pentru vioară în La major

1878 (33) Concertul pentru vioară

1879 (34) Cvartet cu pian nr.1 în do minor

1880 (35) *Berceuse*, pentru vioară și pian

1881 (36) *Le Ruisseau*, pentru două soliste și pian

1883 (38) *Elegie*, în do minor

4 *Valse-caprices* pentru pian (1883-94)

5 *Impromptus* (1883-1910)

13 *Nocturnes* (1883-1922)

13 *Barcarolles* (1883-1921)

1886 (41) Cvartet cu pian nr. 2 în sol minor

Petite piece, pentru violoncel și pian

1893 (48) *Dolly Suite*, duet cu pian

1895 (50) *Romance*, pentru violoncel și piano

1897 (52) *Temă cu variațiuni* pentru pian

1898 (53) *Andante* pentru vioară și pian

Papillon, pentru violoncel și pian

Sicilienne, pentru violoncel și pian

Fantaisie, pentru flaut și pian

1904 (59) *Impromptu* pentru harpă

⁴¹ A absolvit cu premiul I la compoziție și excelență la pian și premiul II pentru armonie.

- 1906 (61) Cvintet cu pian în re minor
 1908 (63) *Sérénade*, pentru violoncel și pian
 1910 (65) 9 *Préludes*
 1917 (72) Sonata pentru vioară nr. 2 în mi minor și Mi major
 1918 (73) Sonata pentru violoncel nr.1 în re minor
 Une Chatelaine et sa tour, pentru harpă
 1919 (74) *Fantaisie*, pentru pian și orchestră
 1921 (76) Cvintet cu pian nr. 2 în do minor
 1922 (77) Sonata pentru violoncel nr. 2 în sol minor
 1923 (78) Trio cu pian în re minor
 1924 (79) Cvartet de coarde

Lieduri

- 1870 (25) *Puisqu'ici-bas*, duet pentru două soprane
 Tarentella, duet pentru două soprane
 1873 (28) *Cantique de Jean Racine*
 Le Ruisseau, pentru două soliste și pian
 1891-2 (46-7) *La bonne chanson*, nouă cântece
 1893 (48) *Dolly Suite*, duet cu pian
 1906 (61) *Le chanson d'Eve*, ciclu de cântece (1906-10)
 1915-18 (71-3) *Le jardin clos*, opt cântece
 1919 (74) *Mirages*, patru cântece
 1922 (77) *L'horizon chimérique*, cântece

Creația vocal-simfonică

- 1875 (30) *Les Djinns*, pentru cor și orchestră
 1882 (37) *La Naissance de Vénus*, pentru soliști, cor și orchestră
 1887 (42) *Requiem*
 Pavane, cu cor ad libitum

Opere

- 1900 (55) *Prométhée*, tragedie lirică
 1913 (68) *Pénélope*, operă

ERNEST CHAUSSON

n. la Paris, la 20 ianuarie 1855

m. la Limay, lângă Mantes, Yvelines, la 10 iunie 1899 (la 44 de ani)

A studiat dreptul la Universitatea din Paris și a intrat la Conservator ca studentul lui Massenet la compoziție și al lui Franck la orgă: părăsește Conservatorul și studiază în particular cu Franck. Casa lui devine locul de întâlnire al celor mai cunoscuți compozitori, scriitori sau pictori ai epocii⁴². Considerat precursor al impresionismului, Chausson a fost prietenul lui Debussy, pe care l-a ajutat adesea financiar. A murit într-un accident cu bicicleta.

Creația

Creația simfonică

- 1882 (27) *Viviane*, poem simfonic
 1886 (31) *Solitude dans les bois*, pentru orchestră
 1890 (35) Simfonia în Sib major
 1898 (43) *Soir de fete*, poem simfonic

Creația concertistică

- 1891 (36) Concert pentru pian, vioară și cvartet de coarde

⁴² Mallarmé, Turgheniev, Lalo, Debussy, Albeniz, Ysaye, Cortot.

1896 (41) *Poème*, pentru vioară și orchestră

Creația camerală

1882 (27) Trio cu pian în sol minor

1897 (42) Cvartet cu pian în La major

1899 (44) Cvartet de coarde în do minor (neterminat)

Lieduri

1882 (27) *Poème de l'amour et de la mer*, pentru voce și pian (1882-92)

1887 (32) *Chant Nuptial*

1897 (42) *Chant funèbre*

Lucrări corale

1880 (25) *Jeanne d'Arc*, pentru cor

1897 (42) *Ballata* după Dante

Creația vocal-simfonică

1886 (31) *Hymne Vedique*, pentru cor și orchestră

Opere

1880 (25) *Les Caprices de Marianne*, operă

1884-5 (29-30) *Hélène*, operă

1895 (40) *Le Roi Arthur*, operă, (1903)

Test de auto-evaluare nr. 4

1. Numiți compozitorii din Școlile naționale amintite.
2. Care sunt creațiile din genul simfonic? Dați 12 exemple.
3. Numiți cinci creatori de concerte instrumentale .
4. Idem, cu operă.

Lecția nr. 13

POSTROMANTISMUL

ANTON BRUCKNER

n. la Ansfelden, Upper Austria, la 4 septembrie 1824

m. la Vienna, la 11 octombrie 1896 (la 72 de ani)

S-a născut într-o familie de profesori și a fost instruit corist la mănăstirea Sf. Florian, unde a studiat vioara, pianul, orga și discipline teoretice. A devenit profesor la aceeași școală și deși îi rămânea puțin timp, compunea muzică. În 1856 ocupă postul de organist la Linz și își continuă studiile la Viena. Abia după treizeci de ani își începe creația propriu-zisă. A predat contrapunct și orgă la Conservatorul din Viena (1868), devenind profesor în 1871. În urma pelerinajului la Bayreuth devine un fervent admirator al lui Wagner, urmându-l și în maniera de compoziție. Se delimitează de partizanii lui Brahms care priveau critic excesele cromatice ale lui Wagner. Compozițiile lui Bruckner erau primite cu rețineri de contemporani. În 1891 se retrage de la Conservator, ca recunoaștere titlul de doctor în filozofie. S-a retras din viața

publică și a continuat să compună Simfonia a IX-a, pe care nu a reușit să o termine până în cea din urmă zi a vieții sale.

Bruckner s-a remarcat ca un compozitor de excepție atât prin creația religioasă cât și prin cea simfonică. Lucrările sale liturgice, *Te Deum*, *Psalmul 150* și motetele poartă amprenta tiparelor clasice dar și influența scriiturii palestriniene și a măștrilor venețieni din secolele XVI-XVII. În simfonie urmează calea lui Beethoven (Simfonia a IX-a) în ceea ce privește travaliul tematic și elaborarea motivică și stilul epic schubertian inserat pe armonia și orchestrația lui Wagner, dar se delimitează de ideologia acestuia sau programatismul simfonic lisztian.

Creația

Creația simfonică

1863 (39) Simfonia în fa minor (fără număr, cunoscută ca nr. 00)

Uvertura în sol minor

1864 (40) Simfonia în re minor (cunoscută ca nr. 0, revizuită în 1869)

1866 (42) Simfonia nr. 1 în do minor (revizuită în 1891)

1872 (48) Simfonia nr. 2 în do minor (revizuită în 1891)

1873 (49) Simfonia nr. 3 în re minor, *Wagner* (revizuită în 1877 și 1888)

1874 (50) Simfonia nr. 4 în Mib major, *Romantica* (revizuită în 1890)

1877 (53) Simfonia nr. 5 în Sib major (revizuită în 1878)

1881 (57) Simfonia nr. 6 în La major

1883 (59) Simfonia nr. 7 în Mi major

1884 (60) Simfonia nr. 8 în do minor, *Apocalyptic* (posibil în 1887, revizuită în 1890)

1894 (70) Simfonia nr. 9 în re minor (neterminată, 1903)

Creația camerală

1879 (55) Cvartet de coarde

Creația corală

1864 (40) *Um Mitternacht*, pentru cor de bărbați

1869 (45) *Locus iste*, motet

1871 (47) *Os Justi*, motet

1878 (54) *Abendzauber*, pentru solo bariton și cor de bărbați

Creația vocal-simfonică

1849 (25) *Requiem* în re minor

1854 (30) *Missa Solemnis* în si minor

1863 (39) *Germanenzug*, pentru cor și alămuri

1864 (40) Misa nr. 1 în re minor

1866 (42) Misa nr. 2 în mi minor

1868 (44) Misa nr. 3 în fa minor, *Grosse Messe* (revizuită în 1871 și 1890)

1884 (60) *Te Deum*, misă

GUSTAV MAHLER

n. la Kaliste, Boemia, la 7 iulie 1860

m. la Viena, la 18 mai 1911 (la 50 de ani)

Al doilea din cei 14 copii ai unui cârciumar evreu, Mahler a avut o copilărie zbuciumată, suportând consecințele în anii care au urmat. La zece ani cântă în public la pian, la 15 urmează cursurile Conservatorului din Viena, pe care îl absolvă un an mai târziu cu lauri. Urmează o carieră dirijorală la Leipzig, Budapesta și Hamburg. Devine specialist în interpretarea operelor wagneriene și un etalon în viziunea sa despre Simfonia a IX-a beethoveniană. După o reprezentare a operei *Lohengrin* de Wagner la Viena, este numit director artistic al Operei de Curte și al Filarmonicii din Viena. Pleacă în Statele Unite în

1907. Tragedia pierderii fiicei sale mai mari îi declanșează o maladie cronică a inimii. Sfidând boala conduce în 1909 două proiecte ale Operei Metropolitan și trei concerte ale Filarmonicii din New York. Preia conducerea Orchestrei Filarmonice și boala i se agravează. La scurt timp după revenirea la Viena, moare înainte să-și termine cea de a X-a simfonie. După moartea lui, muzica sa a fost uitată, dar din 1950 ea a fost redată marelui public.

Muzician de geniu, perfecționist, contemporanii nu l-au evaluat întotdeauna la adevărata sa valoare, în parte și din cauza dublei sale posturi de dirijor și compozitor. Stilul său eterogen se caracteriza printr-o „variație perpetuă” între antinomii: tragic sau grotesc, patetic sau ironic, elevat sau vulgar, serios sau caricatural, folcloric sau sofisticat, mistic sau vizionar, romantic sau nihilist. I se reproșă frecvența citatelor muzicale, simplitatea, sau sentimentalismul și era admirat de a doua școală vieneză⁴³ pentru noua sa viziune asupra polifoniei, orchestrația timbrală de un rafinament aparte și abolirea tiparului sonatei din ultimele sale creații. Theodor Adorno îl consideră „compozitorul cel mai metafizic după Beethoven”, care a venit cu un „ultim stil”. Referitor la propriile sale concepții componistice, Mahler și-a însoțit primele lucrări cu unele explicații, dar își rezerva opinia că acestea pot conduce la denaturarea adevăratului mesaj muzical.

Creația

Creația simfonică

1888 (28) Simfonia nr. 1 în Re major

1894 (34) Simfonia nr. 2 în do minor, *Resurrection*, cu final pentru solo sopran și contralto, cor și orchestră

1895 (35) Simfonia nr. 3 în re minor, cu final pentru solo contralto, cor de băieți și femei și orchestră

1900 (40) Simfonia nr. 4 în Sol major, cu final pentru soprană și orchestră

1902 (42) Simfonia nr. 5 în do# minor

1904 (44) Simfonia nr. 6 în la minor

1905 (45) Simfonia nr. 7 în mi minor

1907 (47) Simfonia nr. 8 în Mib major, *Simfonia celor o mie*, cu opt soliști, două coruri, cor de băieți, orgă și orchestră

1909 (49) Simfonia nr. 9 în Re major

1910 (50) Simfonia nr. 10 începută dar neterminată până la data morții lui Mahler (completarea a fost făcută în 1964 de Deryck Cooke și este astăzi folosită în concert)

Lieduri

1880 (20) *Klagende Lieder*

1882 (22) *Lieder und Gesänge aus der Jugendzeit*

1902 (42) Cinci lieduri Ruckert

Creația vocal-simfonică

1883 (23) *Lieder eines fahrenden Gesellen*, pentru voce și orchestră

1888 (28) *Lieder aus des Knaben Wunderhorn*, ciclul de cântece pentru voce și orchestră

1905 (45) *Kindertotenlieder*, ciclul de lieduri pentru voce și orchestră

1907 (47) 1908 (48) *Das Lied von der Erde* (Cântecul Pământului), ciclul de lieduri de dimensiuni simfonice

RICHARD STRAUSS

n. la München, la 11 iunie 1864

m. la Garmisch, la 8 septembrie 1949 (la 85de ani)

⁴³ Arnold Schönberg, Anton Webern și Alban Berg.

Tatăl său a fost un excelent cornist al orchestrei teatrului de curte din München, iar el a învățat să cânte la pian la patru ani de la mama lui și vioara de la un unchi. La 18 ani (1882) urmează cursurile de filozofie și estetică la Universitatea din München și continuă, în particular, studiile muzicale. Descoperă muzica lui Wagner⁴⁴ prin intermediul lui Hans von Bülow. După terminarea studiilor (1883), ocupă postul de asistent muzical director la Orchestra de Curte din Meiningen (1884) la recomandarea lui Hans von Bülow. Ajunge dirijor prim și curând este chemat să conducă Opera și Orchestra Regală din Berlin. Din 1908 este promovat ca director general muzical și va ocupa acest post până în 1924. Întâlnirea cu poetul Hugo von Hofmannsthal (1900) va însemna începutul unei fructuoase colaborări operistice. Următoarea destinație în cariera sa va fi directoratul Operei de Stat din Viena (1919-1924); după acest angajament nu va mai avea un post permanent, dar va continua să dirijeze ca invitat. După moartea lui Hofmannsthal (1933) își va scrie singur libreturile operelor sale. Creația sa are ca genuri predilecte poemul simfonic, după modelul Berlioz - Liszt și opera, după Wagner, dar de fapt toate genurile se regăsesc bine reprezentate în vasta sa operă. Tehnica leitmotivului și a contrapunctului psihologic le va folosi în manieră proprie. Tragicul se va îmbina cu comicul într-o sinteză perfectă, asemenea cântecului popular citat cu scriitura formelor elaborate. Sursa subiectelor operelor sale era fie antichitatea, evocată în culori sumbre, întunecate, disonanțele frizând atonalul (*Salome*, *Electra*), fie contemporaneitatea vieneză (*Cavalerul rozelor*) zugrăvită într-o lume sonoră ironică, senină. Ca dirijor, a opus modelului Wagner-Bülow un stil unitar cu tempouri rapide.

Creația simfonică

- 1876 (12) *Mars festiv* pentru orchestră, op. 1
- 1879 (15) Uvertură în la minor
- 1880 (16) Simfonie în re minor
- 1883 (19) Uvertură Concert în do minor
- 1884 (20) Simfonia în fa minor
- 1886 (22) *Aus Italien*, fantezie simfonică
- Macbeth*, poem simfonic (1886-90)
- 1888 (24) *Don Juan*, poem simfonic
- 1889 (25) *Tod und Verklarung* (Moarte și transfigurație), poem simfonic
- 1894 (30) *Also sprach Zarathustra* (Așa grăit-a Zarathustra), poem simfonic
- 1895 (31) *Till Eulenspiegel*, poem simfonic
- 1896 (32) *Don Quixote*, variațiuni fantezie pentru violă, violoncel și orchestră
- 1898 (34) *Ein Heldenleben* (Viață de erou), poem simfonic
- 1904 (40) *Simfonia Domestica*
- 1913 (49) *Eine Alpensinfonie*

Creația concertistică

- 1881-2 (17-18) Concert de vioară în re minor
- 1882-3 (18-19) Concert pentru corn nr. 1 în Mib major
- 1934 (70) Simfonia pentru instrumente de suflat
- 1942 (78) Concertul pentru corn nr. 2 în Mib major
- 1945 (81) Concertul pentru oboi
- 1948 (84) *Duett-Concertino*, pentru clarinet, fagot și coarde - opus postum

Creația camerală

- 1880 (16) Cvartet de coarde în La major
- 1883 (19) Cvartet cu pian în do minor (1883-4)
- 1884 (20) Serenada pentru suflat
- Sonata pentru violoncel în Fa major

⁴⁴ Vizionase la Bayreuth operele *Tristan și Isolda* și *Parsifal*.

1888 (24) Sonata pentru vioară în Mib major
1934 (70) Simfonia pentru instrumente de suflat
1945 (81) *Metamorphosen*, studii pentru 23 instrumente solo

Lieduri

1886 (22) op. 17 (6)
1887 (23) op. 19 (6), *Mädchenblumen* op. 22 (4)
1888 (24) *Schlichte Weisen* op. 21 (5)
1891 (27) op. 26 (2)
1894 (30) op. 27 (4)
1895 (31) op. 29 (3)
1896 (32) op. 32 (5)
1898 (34) op. 31 (4), 1898 op. 36 (4), op. 37 (6), op. 39 (5)
1899 (35) op. 41 (5), op. 43 (3)
1900 (36) op. 47 (5), op. 48 (5)
1901 (37) op. 49 (8)
1905 (41) op. 56 (6)
1918 (54) *Krämerspiegel* op. 66 (12), op. 67 (6), op. 68 (6), op. 69 (5)
1950 (86) *Ultimele patru cântece*

Opera

1901 (37) *Feuersnot*, operă
1905 (41) *Salome*, operă
1906 (42) *Elektra*, operă
1909-10 (45-6) *Der Rosenkavalier* (Cavalerul rozelor), operă
1912 (48) *Ariadne auf Naxos*, operă (prima versiune)
1914 (50) *Josephs-Legend*, balet
 Die Frau ohne Schatten (Femeia fără umbră), opera (1916-17)
1921 (57) *Schlagobers*, balet comic
1922-3 (58-9) *Intermezzo*, operă
1927 (63) *Die ägyptische Helena* (Elena în Egipt), operă
1930-2 (66-8) *Arabella*, operă
1935 (71) *Die schweigsame Frau* ⁴⁵(Femeia tăcută), operă
 Der Friedenstag, opera (1936)
1936-7 (72-3) *Daphne*, opera
1938-40 (74-6) *Die Liebe der Danae*, operă (1952)
1940-1 (76-7) *Capriccio*, operă

HUGO WOLF

n. la Windischgraz (Austria), la 13 martie 1860

m. la Viena, la 22 februarie 1903 (42)

Tatăl său a fost un talentat instrumentist, Hugo fiind de mic instruit la pian și vioară. În 1875 este primit la Conservatorul din Viena, dar va fi eliminat. Toată viața și-a ratat oportunitățile datorită unui comportament impulsiv: ca profesor și-a pierdut elevii, ca dirijor, angajamentul, iar în profesia de critic muzical, și-a făcut mulți dușmani. Soarta i se va schimba în 1887, când cu o energie frenetică compune enorm. După 1890 îi scade elanul și este cuprins de tenebre. Va sfârși într-un azil pentru alienați mintal.

Creația simfonică

1883-5 (23-5) *Penthesilea*, poem simfonic

⁴⁵ După B. Jonson, *The Silent Women*, libretul german a fost realizat de St. Zweig

1887 (27) *Italian Serenade*, pentru cvartet de coarde (aranjat pentru orchestră mică în 1892)

1891 (31) *Sărbătoarea din Solhaug*, muzică de scenă la piesa lui Ibsen

Creația camerală

1879-80 (19) Cvartet de coarde în re minor

1887 (27) *Italian Serenade*, pentru cvartet de coarde (aranjat pentru orchestră mică în 1892)

Sonata pentru vioară

Lieduri

1877-8 (17-18) *Lieder aus der Jugendzeit*

1877-97 (17-37) *Lieder nach verschiedenen Dichtern*

1880-8 (21-8) *Eichendorff-Lieder*

1888 (28) *Mörike-Lieder*, 53 cântece pe versuri de Mörike

Goethe-Lieder, 51 cântece pe versuri de Goethe (1888-9)

1890 (30) *Span. Liederbuch*, 44 cântece pe poeme spaniole

1891 (31) *Italian Liederbuch*, vol. I, 22 cântece

Italian Liederbuch, vol. II, 24 cântece

Operă

1896 (36) *Der Corregidor*, operă

Test de auto-evaluare nr. 5

1. Specificați simfoniile post-romantice.
2. Idem, poemele simfonice.
3. Idem, concertele.
4. Enumerați operele lui R. Strauss.
5. Care este compozitorul postromantic care a creat în genul oratorial și missă? Dați trei exemple de lucrări.
6. Dați trei exemple de lieduri simfonice din creația lui G. Mahler.

Lecția nr. 14

Recapitulare

Răspunsuri și comentarii la întrebările din testele de evaluare

Unitatea de învățare nr. IV

ȘCOLILE NAȚIONALE

Test de auto-evaluare nr. 4

1. După anul 1848 se afirmă școlile naționale:
 - Școala rusă - Mihail Ivanovici Glinka, Alexandr Borodin, Modest Mussorgski și Nikolai Rimski-Korsakov
 - Școala cehă - Bedric Smetana și Antonin Dvořak
 - Școala nodică - Edvard Grieg, Jan Sibelius
 - Școala spaniolă - Isaac Albéniz, Enrique Granados și Manuel de Falla
 - Academiștii francezi - César Franck, Edouard Lalo, Camille Saint-Saëns, Emmanuel Chabrier, Gabriel Fauré, Ernest Chausson.
 - Finalul epocii (1890-1914) este marcat veriștii Puccini, Mascagni și Leoncavallo, post-romanticii Mahler, Bruckner, R. Strauss.
2. Lucrări simfonice de referință: Borodin - *În stepele Asiei Centrale*, tablou orchestral, Rimski-Korsakov: *Șeherezada*, suită simfonică, Smetana: *Ma Vlast* (Patria mea), șase poeme simfonice, A. Dvořak - Simfonia nr. 9 în mi minor, *Din Lumea Nouă*, E. Grieg: *Peer Gynt*, muzică de scenă, J. Sibelius - Simfonia nr. 2 în Re major, I. Albeniz: *Rhapsodia Española*, pentru orchestră, E. Granados - *Tres Danzas Espagnoles*, pentru orchestră, M. de Falla: *Homenaje, pour le tombeau de Debussy* versiune orchestrală, C. Franck - Simfonia în re minor, E. Lalo: Simfonia în sol minor, C. Saint-Saëns - Simfonia nr. 3 în do minor, cu orgă și două pianе.
3. Creația concertistică: Grieg - Concert pentru pian în la minor, Sibelius - Concert de vioară în re minor, Albeniz - Concert pentru pian, M. de Falla - *Nopti în grădinile Spaniei*, pentru pian și orchestră, Franck - *Variațiuni simfonice*, pentru pian și orchestră, Lalo - *Symphonie espagnole*, pentru vioară și orchestră, Saint-Saëns - *Introduction et Rondo Capriccioso*, pentru vioară și orchestră
4. Creația de operă: Glinka - *Ruslan și Ludmila*, Borodin - *Cneazul Igor*, Mussorgski - *Boris Godunov*, Smetana - *Mireasa vândută*, Saint-Saëns - *Samson and Delilah*

Răspunsuri și comentarii la testul de evaluare nr. 5

POSTROMANTISMUL

Test de auto-evaluare nr. 5

1. Bruckner (9 simfonii, a IV-a *Romantica*), Mahler (10 simfonii, a VIII-a *Simfonia celor o mie*), R. Strauss (4 simfonii, în re, fa, *Simfonia Domestica*, *Eine Alpensinfonie*)
2. Poeme simfonice: R. Strauss - *Aus Italien*, fantezie simfonică, *Macbeth*, poem simfonic, *Don Juan*, poem simfonic, *Tod und Verklarung* (Moarte și transfigurație), poem simfonic, *Also sprach Zarathustra* (Așa grăit-a Zarathustra), poem simfonic, *Till Eulenspiegel*, poem simfonic, *Don Quixote*, variațiuni fantezie pentru violă, violoncel și orchestră, *Ein Heldenleben* (Viața de erou), poem simfonic, Hugo Wolf - *Penthesilea*, poem simfonic.
3. Concertele instrumentale: Strauss - Concert de vioară în re minor, Concert pentru corn nr. 1 în Mib major, Simfonia pentru instrumente de suflat, Concertul pentru corn nr. 2 în Mib major, Concertul pentru oboi, *Duett-Concertino*, pentru clarinet, fagot și coarde.
4. Operele lui Strauss: *Feuersnot*, *Salome*, *Elektra*, *Der Rosenkavalier*, *Ariadne auf Naxos*, *Die Frau ohne Schatten*, *Intermezzo*, *Die ägyptische Helena*, *Arabella*, *Die schweigsame Frau*, *Der Friedenstag*, *Daphne*, *Die Liebe der Danae*, *Capriccio*.
5. Creația oratorială: Bruckner - *Requiem* în re minor, *Missa Solemnis* în si minor, *Grosse Messe* (revizuită în 1871 și 1890), *Te Deum*.
6. Lieduri simfonice: Mahler - *Lieder aus des Knaben Wunderhorn*, ciclul de cântece pentru voce și orchestră, *Kindertotenlieder*, ciclul de lieduri pentru voce și orchestră, *Das Lied von der Erde* (Cântecul Pământului), ciclul de lieduri de dimensiuni simfonice.

Lucrare de verificare nr. 4

1. Realizați un referat cu tema *Poemul simfonic în creația compozitorilor din Școlile naționale*.

Punctaj: 9 puncte pentru realizarea corectă și completă a referatului, 1 punct din oficiu.

Lucrarea va fi expediată prin email tutorelui disciplinei.

Bibliografie minimală

- * * * *Dicționar de Mari Muzicieni, Larousse, Univers Enciclopedic, București 2000*
* * * *The New Grove Dictionary of Music and Musicians, Macmillan Publishers Ltd., London, 2002*
- Bălan, George *O istorie a muzicii europene, Ed. Albatros, 1975*
- Ecaterina, Banciu *Arhetipuri estetice ale relației ethos-affectus în istoria muzicii, Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006*
- Herman, Vasile *Originile și dezvoltarea formelor muzicale, Editura Muzicală, București, 1982*
Stefănescu, Ioana *O istorie a muzicii universale, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995*

BIBLIOGRAFIE

- * * * *Dicționar de termeni muzicali*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984
- * * * *Dictionnaire des grands musiciens*, Larousse, 1985
- * * * *Dicționar de mari muzicieni*, Larousse, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000
- * * * *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, Macmillan Publishers Ltd., London, 2002
- * * * *Brockhaus Riemann Zenei Lexikon*, Zeneműkiadó, Budapest, 1983
- Abiatti, Franco *Storia della musica*, Garzanti, Milano, 1967
- Adler, Guido *Handbuch der Musikgeschichte*, Deutscher Taschenbuch Verlag, vol. I-III, München, 1975
- Banciu, Ecaterina *Arhetipuri estetice ale relației ethos-affectus în istoria muzicii*, Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006
- Banciu, Gabriel *Gen, opus, formă*, Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006
- Bălan, George *O istorie a muzicii europene*, Ed. Albatros, 1975
- Brumar, Ada *Romantismul în muzică*, Ed. Muzicală, București, 1962
- Bughici, Dumitru *Dicționar de forme și genuri muzicale*, Editura Muzicală, București, 1978
- Combarieu, J. - Dumesnil R. *Histoire de la musique*, Librairie Armand Colin, Paris, 1953
- Constantinescu, Grigore *Splendorile operei* (dicționar de teatru liric), Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 1985
- Degen, Helmut *Handbuch der Formenlehre*, Gustav Bosse Verlag, Regensburg, 1957
- Gilder, Eric *The Dictionary of Composers and their Music*, Wings Books, New York, Avenel, New Jersey, 1993
- Herman, Vasile *Originile și dezvoltarea formelor muzicale*, Editura Muzicală, București, 1982
- Massin, Jean et Brigitte *Histoire de la musique occidentale*, Ed. Fayard, Paris, 1985
- Nestler, Gerhard *Geschichte der Musik*, Schott Mainz-Piper München, 1993
- Roland, Manuel *Histoire de la musique*, Encyclopédie de la Pléiade, Librairie Gallimard, Paris, 1960
- Stefănescu, Ioana *O istorie a muzicii universale*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995
- Schonberg, Harold *Viețile marilor compozitori*, Editura Lider, București, f.a.
- Wellesz, Egon *The New Oxford History of Music*, Oxford Univ. Press, London